

अनुक्रमणिका

विषय

संपादकीय
श्री साईमहाराजांच्या चरित्राचे रहस्य	६
बाबा व ज्ञानेश्वरी	१
श्री सद्गुरु साईनाथ सेवा संस्था—अहवाल	११
शिर्डीवृत्त	१४
अनुभव
Opinions of Visitors
Experiences

श्रीसाईभक्तांस विनंती

पुष्कळ भक्तमंडळांच्या पत्र्यांत फेरफार झाल्यामुळे त्यांना पोशेनून पाठविलेल्या उरसवांच्या निमंत्रण पत्रिका व प्रसाद न पोहचतां परत येतात तरी कृपा करून आपले पत्ते फेरबदल झाल्यास ऑ. विठणीस रा. रा. श्री. ना. खारकर, ३३ रोड, ठाणे यांस कळवावे.

भक्तांना आपले अनुभव श्री साईलीलेंत प्रसिद्ध करण्याकरितां कृपाकरून पत्र्यावर पाठवावेत. ज्यांना आपलें नांव प्रसिद्ध होणें नको असेल त्यांना टोपण नांव व आपला पत्ता कळवावा म्हणजे तशी व्यवस्था होईल.

वर्गणीदारांस विनंती

ज्यांनी गेल्या व चालू सालची म्हणजे शके १८६०-६१ ची वर्गणी ६ आ. अद्याप पाठविली नाही, त्यांनी कृपाकरून ती खालील पत्र्यावर मनि पाठवून द्यावी, अथवा व्ही. पी. करण्याचें सुचवावे.

रा. वा. घेसास, संपादक.

लो. टिळक ज्युबिली ट्रस्ट बिल्डिंग नंबर २,
गाखले रोड नॉर्थ, दादर, मुंबई १४

Subscribers are requested to send in the subscription Rs. 3 by M. O. or intimate if they would accept V. P. P.

Devotees are requested to intimate promptly any change their addresses to the Hony. Secy. Mr. S. N. Kharkar, 37, C Road, Thana.

Experiences of Devotees are welcomed for publication in Magazine and should be sent to Editor,

R. V. Ghaisas,
Lokamatya Titak Jubilee Trust Bldg.
Gokhale Bld. North, Dadar, Bombay, 14

श्री साईबाबा

गोदावर्याः प्रवाहो विलसति यदुदक्पार्श्वतो योजनैक ।
प्रादुर्भूत्वाऽत्मभूत्याऽनिशजनितमहे शीलधिक्षेत्रधाम्नि ॥
सर्वज्ञातीयवृंदैर्विविधजनपदादागतैः स्तूयमानः ।
पूर्णब्रह्मैव साक्षाद्विजयति भुवनं पावयन्साहनाथः ॥

१८६१)

श्रीसद्गुरु साईनाथ. (वर्ष १६ अंक ४-५-६)

संपादकीय

आम्ही गेल्या महिन्यांत पाठविलेल्या अंकाबरोबर (वर्ष १६-अंक १-२-३)
प्रमाणित फार्म तयार करून साईलीलेच्या वर्गणीदारांकडे पाठविलेले आहेतच.
पुष्कळ भक्तांकडून चालू सालच्या अंकाबद्दल वर्गणी आली. अजूनही काही
गेले वर्गणी यावयाची राहिली आहे तरी ती त्यांनी हा अंक पोचतांच म. ओ.
आठवून श्रीसमर्थ साईनाथांचे ठिकाणी असलेले आपले प्रेम व्यक्त करावे. अंकांत
हीत असलेल्या सुधारणेमुळे वर्गणीदारांची संख्या वाढत आहे. त्याचप्रमाणे
इलाख्यांत सुद्धा बी. व्ही. एन. स्वामींच्या प्रयत्नाला यश येऊन साईलीलेच्या
वर्गणीदार मिळत आहेत.

भक्तांकडून मिळत असलेल्या पाठिंब्यामुळे आम्हांसही असे वाटते की श्री
या चरणी होत असलेली सेवा त्यांना मान्य आहे.

—संपादक

स्फुट

श्री साईमहाराजांच्या चरित्राचें रहस्य

(पुण्याचे नामांकित वकील श्री. ल. र. उर्फ तात्यासाहेब गोखले माजी एल्. ए. यांचा हा मननीय लेख वाचकांस सादर करित आहोंत. संपादक.

१ श्रीसाईबाबांशीं या लेखकाचा प्रत्यक्ष परिचय कधीही जाहला नाहीं. वर्षापूर्वी पुणें येथें कै. नानासाहेब चांदोरकर हे रेव्हिन्यू खात्यांत एक श्रेष्ठ अधिकारी होते. त्यांचा माझा कांहीं कारणानें संबंध आला होता व ते मजला साईबाबांच्या विषयी अनेक हकीगतें सांगत असत व शिर्डीस साईबाबांच्या दर्शनास जरूर जावें असें व वार सांगत. परंतु तसा योग आला नाहीं. त्यानंतर माझे दुसरे एक स्नेही (त्या नांव मी येथें देऊं इच्छित नाहीं.) यांचेकडोन बाबांचें चरित्र व चमत्कृती यांनीं ऐकिलें व वाचलें व त्यावरून साईबाबांचें चरित्र मला थोडेबहुत अवगत होऊन बाबांच्या जीवनकालातील रहस्याविषयी जे माझे विचार ठरत आहेत ते थोडक्यांत प्रदर्शित करित आहें.

२ साईबाबा हे हिंदु होते अगर यवन होते या विषयीचा एक प्रश्न आहे. परंतु माझ्यामते या वादांतच त्यांचे चरित्राचे महत्त्व आहे. हिंदू किंवा ख्रिस्ती किंवा पारशी, बुद्ध किंवा ज्यू हा भेद कोठपर्यंत राहातो, हें लक्षांत ठेवलें साईमहाराज हे या भेदापलीकडे गेले होते, हें उघड आहे. व अशा तऱ्हेचे न सांपडणारें अनेक संत पुरुष होऊन गेले आहेत. भगवान् परमहंस रामकृष्ण चरित्रांतही ते एक वेळीं ख्रिस्ती झाले होते, एक वेळीं मुसलमान झाले होते व वेळा ते हिंदू. अशा तऱ्हेच्या गोष्टी त्यांचे चरित्रांत आढळतात. जंगलीमहाराज

भक्तांतही कांहीं हिंदू आहेत व कांही मुसलमान आहेत. त्यांची कबर आहे, व समाधिही आहे. सारांश जे उच्च श्रेणीचे पुरुष जीवनमुक्तावस्थेस प्राप्त होतात, त्यांचे ठिकाणी अशा तऱ्हेची भेद दृष्टी कधीही रहात नाही. त्यांचा जन्म अमूक जातीत झाला अगर अमूक धर्मात झाला, हें विचार अरयंत गौण आहेत. माझ्या समजुतीप्रमाणे साईबाबा हे पूर्ण ज्ञानी, जीवनमुक्त होते. त्यामुळे त्यांच्या चरित्राचा विचार करतांना अपरोक्ष ज्ञानी पुरुषाच्या स्थितीचाच विचार आपण केला पाहिजे.

३. व्यवहारांत अज्ञानी किंवा परोक्षज्ञानी, व ज्ञानी किंवा अपरोक्षज्ञानी असें पुरुषांचे दोन वर्ग होतात. कर्माचा अधिकार यांपैकी पहिल्या वर्गासच आहे. व भगवद्गीतेंत सांगितल्याप्रमाणे कार्याकार्य व्यवस्थिती व शास्त्रविधान हे जे कर्माचे अधिकारी आहेत त्यांचेसाठी आहे. (अ. १६ श्लोक २२ ते २४) या दृष्टीने विचार केला असतांना साईबाबांच्या लीलांचा पूर्ण उलगडा होतो. व त्यांतील स्वारस्य लक्षांत येते. बाबांच्या वृत्तीत स्वच्छंद दिसतो हें अगदी साहाजिकच आहे. जोंपर्यंत पुरुष कर्ममार्गावर असेल तोंपर्यंत त्यास कर्मानुष्ठानाचें नियम बंधक असतात. व्यवहारांत अनेक प्रकारची बंधने आहेत. धार्मिक बंधने, नैतिक बंधने, आचार बंधने, समाज बंधने, कर्तव्य बंधने, हीं सर्व बंधने व्यावहारीक दृष्टीने कर्ममार्गी पुरुषांनी अवश्य संभाळली पाहिजेत. परंतु व्यवहारातून वरच्या श्रेष्ठ कोटीत गेलेले, ज्यांची गणना साधुसंतांत होऊं लागली त्यांचेसंबंधी या बंधनांचा विचार निराळ्याच दृष्टीने केला पाहिजे.

४. “ क्षणमिह सज्जनसंगतिरेका भवति भवार्णव तरणे नौका ” अशा संतांची क्षणभर संगति संसारसागरातून पार पडण्यास एक नौकाच आहे. ज्यांना साईबाबांची संगति प्रत्यक्ष लाभली नाही त्यांनी साईमहाराजांसारख्या संताच्या जीवन चारित्र्याची अप्रत्यक्ष क्षणभर कां होईना संगतीचा लाभ घेणे हा भवसागर तरणेचा सुलभ पाय आहे.

५. साईबाबा हे संत होते. व संत हे शास्त्रांतील विधी निषेधांचें कसेतून बाहेर गेलेले असू शकतात. कौशीतकी उपनिषदांत म्हटल्याप्रमाणे, ज्याला परम तत्व प्राप्त झालें आहे, तो सर्व नियमांच्या पलीकडे गेलेला असतो. असा तत्त्वज्ञानी त्यानें पूर्वी केल्ल्या (पूर्व) कर्माच्या बंधनातून मुक्त झालेला असतो. फार कशाला अशा पुरुषाची इच्छा व शक्ति म्हणजे भगवंताची इच्छा व शक्ति होय, हें संत जीवनातील निश्चित्य आहे.

६. एका संतकवीनें म्हटल्याप्रमाणे वस्तुतः मंदीरें व मशिदा ही परमेश्वराच्या स्थाळां शांकरांनी स्थळें आहेत. व गुरु व मुर्षिद हे दरवाजावर उभे असून एकप्रकारचा

प्रतिबंध करीत असतात. व परमेश्वराच्या स्थलाला पुराणे, कुराण, तस्योह, माला, ही जणू काय एक प्रकारची कुलपेंच आहेत. परंतु परमेश्वरांशीं एक झालेला संत हा सर्वांनाच परमेश्वराप्रत नेणारा असतो. असे या संतांचे लक्षण आहे. या दृष्टीने साईबाबांच्या चरित्राकडे पाहिले पाहिजे.

७. संतांचे स्वभावांत भिन्नता असणे सहाजिक आहे, जो संत ज्या देशांत ज्या परिस्थितींत, ज्या दीक्षेमध्ये अथवा वातावरणांत प्रकट होतो, अगर राहातो. त्याचा स्वभाव प्रायः त्याप्रमाणेच वनतो. तसेच कित्येक संत एकांत सेवी होऊन लोकसमुदाय सोडून अलग राहातात. कित्येक रात्रंदिवस लोकांत वावरत राहून त्यांना सहाय्य करतात. व त्यांना मार्गदर्शक होतात. ते अन्याय, अत्याचार यांना तोंड देऊन सत्यधर्म स्थापन करण्याचे कामी गुंतलेले असतात. एतावतः संत निरनिराळ्या स्वभावांचे असणे सहाजिक आहे. व त्यांच्यांत वैविध्य असणे हेही सहाजिक आहे. अशा तऱ्हेचे अनेक मार्गांतील संत सर्व देशांत, सर्व जातींत, सर्व धर्मांत अगर सर्व सांप्रदायांत नेहमीच आढळतात. साखर कोणच्याहि पदार्थात कोणच्याहि रूपाने असली तरी ती आपले गोडपण कायमच राखते. त्याप्रमाणे कांही संत निवृत्तीपर कांही प्रवृत्तीपर असतात कांही अवधूत वृत्तीचे असतात तरी त्यांचे मार्गदर्शकत्व कायमच असते.

८. याप्रमाणे निवृत्तीपर व प्रवृत्तीपर संतांशिवाय दुसरा एक संतांचा वर्ग आहे. त्यांचे बाह्य आचरण बाल, जड, उन्मत्त किंवा पिशाच्यवत् असे होत असते, असे मानण्यांत येते. यांना अवधूत असे म्हणतात. हे लोकांस प्रत्यक्ष उपदेश करीत नाहीत अगर दीक्षा देत नाहीत. ते आपल्या ठायींच गुंग अथवा रममाण होऊनच जगतास एक प्रकारचे मार्गदर्शक असतात. परंतु त्यांच्या साक्षिच्याच्या योगानेच लोकांचे अपार कल्याण होत असते असा या तिन्ही मार्गांतील विभूती, महाराष्ट्रांतही पुष्कळ होऊन गेल्या आहेत. ज्ञानेश्वर, रामदास, तुकाराम, मोरया गोसावी, अक्कलकोटचे स्वामी, काळबाबा, जंगलीमहाराज असे अनेक नावांचा निर्देश करता येईल. अर्थात् अनेक पाखंडी लोक यांच्याविषयी अनेक कुकल्पना करीत असतात. त्यांचा त्याग विचाराने केला पाहिजे.

९. साईमहाराजांचा ज्याच्याशीं प्रत्यक्ष परिचय होता त्यांना त्यांना साईमहाराजांचा समावेश कोणच्या वर्गांत करावा हे सांगणे शक्य आहे. परंतु माझ्यासारख्यास बाबांच्या समागमाचा लाभ न झाल्यामुळे मला निश्चित असे कांहीच म्हणता येणार नाही (परंतु जे ऐकतो त्यावरून साईबाबांची गणना संतांच्या वर्गांत करणे अवश्य आहे. हे निसंशय होय.)

१० साईमहाराजांनी अनेक चमत्कार केलेले विश्वसनीय रीतीने माहीत असलेमुळे आपल्याला खात्रीने ते विचारांत घेतले पाहिजेत. संतांचे हातून चमत्कार होतात याचें कारण असें आहे कीं, त्यांचे अंगी अहिंसा सत्य इत्यादि यमनियम पूर्णपणे वाणले असतात. त्यामुळे ते ईश्वररूपांत स्थित झालेले असतात. व म्हणून संतांचे चरित्रांत अलौकीक अशी ईश्वरीकृती आढळणे यांत नवल नाही. खुद्द भगवानांनी गीतेत आपल्या योग मायेस “ ऐश्वर्य योग ” असें म्हटलें आहे. म्हणून संतांचे ठिकाणीही अनेक सिद्धी असल्यामुळे त्यांचे हातून चमत्कार होतात. हा त्यांचा अधिकार आहे.

११ जगामध्ये कित्येक दांभिक व धूर्त पाखंडी लोक आपला स्वार्थ साधण्यासाठी या सिद्धीसामर्थ्याची नक्कल करीत असतात. व लोकांच्या डोळ्यांत धूळ टाकून आपला नीच स्वार्थी व्यवसाय चालवीत असतात. अशा तऱ्हेचे दांभिक स्वार्थी बेगडी संत या सत्पुरुषांच्यापासून अगदी निराळे आहेत. वर सांगितल्याप्रमाणें साईमहाराजा-सारख्या महाविभूती परमेश्वराशी एकात्मभाव पावलेल्या असतात. याच दृष्टीने साईमहाराजांच्या चमत्कृतीविषयी विचार केला पाहिजे.

१२. संतांचा महिमा फार मोठा आहे संतापासून ज्ञान संपादन केले पाहिजे. म्हणजे अशा संत पुरुषांचे समीप जाऊन ज्ञान प्राप्त करून घेतले पाहिजे. गीतेत हें मार्ग अ० ४ श्लोक ७ यांत स्पष्ट सांगितले आहेत. “ तद्विद्धि प्रणिपातेन परिप्रश्नेन सेवया उपदेक्षन्ति ते ज्ञानं ज्ञानिनस्तत्त्व दर्शिनः ” याप्रमाणें तत्त्वदर्शी पुरुषापासून—संतापासून ज्ञान प्राप्त करून घ्यावें. असें भगवान् सांगतात. या पुरुषांच्या देहपातानंतरही त्यांचे चरित्रावरून व लेखावरून ज्ञान प्राप्त करून घेऊन त्याचा विचार केला पाहिजे.

१३ संतांच्या ठिकाणी समता हा एक मुख्य गुण आहे म्हणून आपले कल्याणासाठी या संतभावाची प्राप्ती करणें हे प्रत्येकाचें कर्तव्य आहे. व त्यांची अनेक साधने आहेत. अनेक भक्तिप्रधान ग्रंथांत त्यांचे उल्लेख आलेले आहेत. व साईमहाराजांचे जीवन चरित्रासारखें चरित्र हें ज्याच्या त्याच्या अधिकाराप्रमाणें मार्गदर्शकच आहे. श्रीमद्भगवद्गीतेत वर्णन केलेले स्थितप्रज्ञ गुणातीत किंवा श्रेष्ठ भगवद्भक्त म्हणजेच संत. भगवद्गीतेत सांगितलेल्या संतांच्या लक्षणांपैकी अनेक लक्षणे साईबाबांच्या चरित्रांत दिसतात. उदा० तुकाराम महाराजांनी म्हटल्याप्रमाणें, “ जगाच्या कल्याणा तांच्या विभूती देह कष्टविती उपकारें ” ही उक्ती साईमहाराजांविषयी लागू पडणार आहे असें कोण म्हणेल ?

१४ संत म्हणजे सत्पुरुष होत. भर्तृहरिनें एके ठिकाणी सत्पुरुषाची व्याख्या केली आहे. “ एके सत्पुरुषाः परार्थ-व्युत्क्राः स्वार्थं परित्यज्य ये ” याप्रमाणें स्वार्थ-त्याग करून ते केवळ परोपकाराकरितां राहिलेले असतात. तेच सत्पुरुष म्हणजे संत होत. अशी संत या पदाची व्याख्या होईल. व साईबाबांचें जीवन स्वतःकरितां होते ते परोपकारार्थ नव्हते असें कोणासही म्हणतां बेगार नाही.

१५ तसेंच अनपेक्षतां किंवा निरपेक्षतां, भगवत् परायणता, समदृष्टी, निर्ममत्व, निष्परिग्रह वगैरे अनेक संतांचें गुण आहेत. व या दृष्टीनें साईमहाराजांच्या चरित्राचा विचार केल्या म्हणजे साईबाबा श्रेष्ठ सत्पुरुष किंवा संत होते असेंच ठरते.

१६ संतांचें स्थान म्हणजे एक पवित्र स्थळ होय ते पावन करणारे असतें व या न्यायानें साईबाबांचें शिर्डी हे स्थान एक पवित्र क्षेत्र आहे; असें मानणें कमप्राप्तच आहे. व अशी क्षेत्र ही पवित्र म्हणजे पावन करणारी आहेत.

१७ साईबाबांच्या जीवन चरित्राचा जो उलगडा झाला आहे तो संक्षेपतः साईबाबांच्या भक्तापुढें विचाराकरितां ठेवित आहे त्याचा ते विचार करोत. पडताळा पाहोत असें त्यांना विनवून “ दे हरी संत पदाची जोड ” या प्रसिद्ध महाराष्ट्र कवीच्या पदातील वाक्यांनी श्री हरीपाशी सत्पदाची जोड मागून तूर्त संपवितों.

॥ श्री कृष्णार्पणमस्तु ॥

॥ श्रीसाईनाथ ॥

बाबा व श्रीज्ञानेश्वरी

स्फुट.

बाबा व भगवान् ज्ञानेश्वर=श्री ज्ञानेश्वरी माई व बाबांचीं वचनें.
ज्ञानेश्वर माउलींच्या लीला व बाबांच्या लीला.

आर्या.

“ या पुण्य तीर्थ क्षेत्री षट्षष्ठी दिव्य बत्सरा पूर्वी ॥

अवतरले श्रीसाई दुसरे श्रीज्ञानदेव या ऊर्वी ” ॥

श्रीसाई पुण्यतिथी कीर्तनाख्यान:

शके ११९३ या दिव्य संवत्सरांत भगवान् श्रीज्ञानेश्वरांचा अवतार झाला. सुमारे १००० वर्षांपूर्वी भारतीय युद्धाचे वेळीं जसा श्रीकृष्ण परमात्मांचे मुखांतून श्रीमदभगवद्गीतादेवींचा अवतार झाला तसाच शके १२१२ या अत्यंत पवित्र व पुण्य संवत्सरांत भगवान् श्री ज्ञानेश्वरांचे वदनांमुजांतून मकरंद सरित्प्रवाहरूपानें श्री ज्ञानेश्वरी माईंचा गोड मधुरावतार झाला. शके १६ वें शतकांत पाठभेदानें विकृत स्वरूप झालेल्या ज्ञानेश्वरी-आईचें श्रीसमर्थ सद्गुरू एकनाथ महाराजांनीं शुद्धिकरण केलें. परंतु दुर्दैवाची गोष्ट ही की

श्री ज्ञानेश्वरीची मुळची श्री सच्चिदानंदबाबा हस्तालिखित प्रत अद्याप पावेतो उपलब्ध झालेली नाहीच. पण श्री एकनाथ महाराजांनी शुद्ध केलेली प्रतही उपलब्ध नाही. करितां हल्ली ज्या प्रती उपलब्ध आहेत व ज्या आदित्वाचा (औरसपणाचा) वारसा सांगत आहेत त्यांतच योग्ययोष्येतेचा विचार करून काम भागवून घेण्याखेरीज गत्यंतर नाही.

वरिल अवतरणांत लिहिल्याप्रमाणें बाबा हे विसावें शतकांतील दुसरें ज्ञानेश्वर व बाबांच्या मुखातील उद्गार व बाबांचें वर्तन म्हणजेच ज्ञानेश्वरी असें प्राकृतविषय विवेचनावरून शनैः शनैः पुढें दिसून येईल.

भगवान् ज्ञानेश्वर विष्णूचा अवतार,

“ ज्ञानेशो भगवान् विष्णुः । निवृत्तिर्भगवान्हरः ॥

सोपानो भगवान् ब्रम्हा । मुक्ताख्या ब्रम्हणःकला ” ॥

निरंजन माधव,

तर बाबा कृष्ण परमात्माचा अवतार.

श्री द्वारकामाई संशोधनांक श्री सा. ली. वर्ष १४ जोड अंक १-२-३ व विष्णु व कृष्ण एकच-म्हणजे ज्ञानेश्वर व बाबा एकच.

विष्णुर्नारायणःकृष्णो । वैकुण्ठो विष्टरश्रवाः ॥

अमरकोश श्लो. १९ स्वर्ग वर्ग प्रथम कांड

सुंदर लोकोत्तर व अद्वितीय लोकोपयोगी ग्रंथ निर्माण झाला कीं त्यावर व त्याचे कर्त्यावर विद्वान् शास्त्रीपंडिताकडून अनुकूल प्रतिकूल अभिप्राय देण्याची जशी हल्ली पद्धत आहे तशी पूर्वीही होती.

श्री ज्ञानेश्वरी या अमोल, अतुल व अप्रतिम व्यावहारिक व पारमार्थिक राष्ट्र-ग्रंथावर व चिद्रत्न सगुणावतार भगवान् श्री ज्ञानेश्वर महाराजांवर प्राचीन व अर्वाचीन प्रसिद्ध व जगविख्यात संत कवी, विद्वन्मणि शास्त्री-पंडित प्राध्यपकादि राष्ट्रपुरुषाकडून अभिप्राय देण्यांत आले आहेत त्या पैकीं नमुन्यादाखल थोडेंसे खाली देतो.

अनुष्ठुभ वृत्तम्

प्राचीन १ ज्ञानेशो भगवान् विष्णुः । निवृत्तिर्भगवान्हरः ॥
सोपानो भगवान् ब्रह्मा ॥ मुक्ताख्या ब्रह्मणः कला ॥

निरंजन माधव.

ओव्या.

२ ॐ नमो श्री ज्ञानेश्वरा ॥ आदिनाथा निराकारा ॥
तुझिया कृपे संसारा ॥ तरलों यया ॥ १ ॥
तूं तत्त्वज्ञानवेत्ता ॥ तूं सकल योगियां सिद्धदाता ॥
तूं मूर्तिमंत ज्ञानतत्वता ॥ भूत हृदयीं ॥ २ ॥
तूंचि भवसिंधूचें तारूं ॥ तुझेनि नामस्मरणें साचारूं ॥
देखती पैलपारूं ॥ अज्ञान जीव ॥ ३ ॥
ज्ञानेश्वर हीं चार अक्षरें ॥ जो जपकरा निर्वांरें ॥
त्यासी ज्ञान होय सत्वरें ॥ सत्य सत्य त्रिवाचा ॥ ४ ॥

श्री एकनाथ महाराज.

अभंग.

३ तिन्हीं देव जैसें परब्रम्हिचे ठसे । जर्गी सूर्य जैसें प्रगटलें ॥ १ ॥
धन्य तो निवृत्ति धन्य तो सोपान । धन्य तो निधान ज्ञानदेव ॥ २ ॥
उपजतां ज्ञानी हें बर्म जाणोनी । आलें लोटांगणी चांगदेव ॥ ३ ॥
प्रत्यक्ष पैठणीं मट्टीं केला बाद । रेड्यामुखीं वेद बोलविले ॥ ४ ॥
सोहं सुकृताच्या सोडोनिचा गांठी । केलीसे मराठी गीतादेवी ॥ ५ ॥
नामा म्हणे सर्व सुकृत लाहिजे । एक बेल जाईजे अलकापुरी ॥ ६ ॥

श्री नामदेव महाराज.

ओवी

४ तारावया जग समग्र । पुन्हा अवतरला रमावर । गीतार्थ केला साचार

तो ज्ञानेश्वर जगद्गुरु ॥ १ ॥

श्री श्रीधर (रामविजय कर्त)

ओव्या.

- ५ प्राकृत कविश्वराचार्य । ज्ञानदेव ज्ञानैकवर्ष ।
जयाचें बुद्धीचें गांभीर्य । अगाध सिंधू सारिखें ॥ १ ॥
त्याचें चरण चितिलें मनीं । तेणें पावन झालें जनीं ।
मातृजनक जनार्दनीं । एकनाथ नमियेला ॥ २ ॥

श्री मुक्तेश्वर.

अभंग.

- ६ ज्ञानियांचा राजा गुरुमहाराव । म्हणती ज्ञानदेव ऐसे तुम्हा ॥ १ ॥
मज पामरा हे काय थोरपण । पायीची बहाण पायीं बरी ॥ २ ॥
ग्रन्हादिक जेथे तुम्हां ओळखणें । इतर तुळणें काय पुरे ॥ ३ ॥
तुका म्हणे नेणें युक्तीचे ते सोली । म्हणोन ठेविली पायीं होई ॥ ४ ॥

श्री तुकाराम महाराज.

आर्या.

- ७ श्री ज्ञानदेव साक्षाद्गवान् वैकुण्ठनाथ अवतरला ॥
एतत्कृत गीतार्थ व्याख्यानें लोक फार भवतरला ॥ १ ॥
भाषाग्रंथीं याची तुला नये आणिकासि या लोकीं ॥
प्रतिमा घळ करीतें कविधर्म हि सर्व किंकरचि हो कीं ॥ २ ॥
कोणा जडा न होईल, सुगतिप्रद जाहलासि भिंतीतें ॥
श्रीरामाचें तैसें तव यश सज्जन समाज चिंतीते ॥ ३ ॥
श्रीमद्भगवद्गीता व्याख्या केली जगासि ताराया ॥
साराया सद्ग्रंथा सेविति संसारताप साराया ॥ ४ ॥
ज्ञानेशा त्वत्कृतिते करिति ज्ञातें समस्त ही प्रणती ॥
ज्ञानेश्वरी भवानी, होय महा मोह महिष हे म्हणती ॥ ५ ॥

श्री मोरोपंत.

पद.

८ शुकसनकादिक माहिमा ज्याचा वर्णित वेद पुराणें रे ॥ गोकुळीं
गोंवळ होऊनि गाई चारी चक्रपाणी रे ॥ जो हा पांडव घरिं हरि
सारथि पाजी तुरगा पाणी रे ॥ तो हा सद्गुरु ज्ञानेश्वर हरि, स्मरणें
तारी प्राणी रे ॥ १ ॥ ज्यानें केली भगवद्गीते वरती सुंदर टीका रे ॥
सादर परिसति होती त्यांची संसारांतुनि सुटका रे ॥ प्राकृत भाषा
रुचिकर राविली करुनि सुधारस फिक्कारे ॥ भक्ति ज्ञान विरक्तिचाही
पोषी तो रस निक्कारे ॥ २ ॥ दगडाची ही भिति ज्यानें चालीबिली
जड माती रे ॥ पैठणिं दिवली वेद परीक्षा, बेड्या रेड्या हातीं रे ॥
सुवर्णाचा पिंपळ ज्याच्या द्वारेीं वैष्णव पाहति रे ॥ अजान वृक्षाखालीं
शांभव आसन घालुनि रहाती रे ॥ ३ ॥ मुक्तपुरीहुनि श्रेष्ठ पुरातन
पाहति क्षेत्र आळंदी रे ॥ इंद्रायणीचें जळ जो सर्वा, इंद्रपदासि हि
निंदी रे ॥ ज्याचे संनिध सिद्धेश्वर तो सन्मुख शोभे नंदी रे ॥
कार्तिकमासी पंढरपुर पति समाधि ज्याची वंदी रे ॥ ४ ॥ ज्ञानेश्वर
या नांवाचा जो जप करि अनुदिनि वाचें रे ॥ त्याचे हृदयीं परमेश्वर
तो लक्ष्मी घेउनि नाचे रे ॥ ज्याची टीका श्रवणीं पडतां भवभय
पर्वत कापे रे ॥ अगणित गुणगण मध्व मुनीश्वर वर्णीतो हे वाचें रे ॥ ५ ॥

श्री मध्वमुनीश्वर.

९ भगवद्गीतेवरी टीका ॥ केली भावार्थदीपिका ॥

अमृत अनुभव करुनि निका ॥ योगवासिष्ठ स्वात्मपत्र ॥

विसोबा खेचर

श्री ज्ञानेश्वर महाराजांचे योगवासिष्ठ.

चांदोरकर प्रस्तावना.

बरील अभिप्रायांत कविश्रेष्ठांनीं ज्ञानेश्वरास ब्रम्हा, विष्णु, महेश, कृष्ण वगैरे नामांनीं
यथार्थ वर्णिले आहे. व बाबा म्हणजे विसावें शतकांतील ज्ञानेश्वर असें म्हणण्यानें श्री
द्वारकामाई संशोधनांत त्यांना विसावें शतकांतील कृष्णावतार असें म्हटलें आहे, यां

म्हणण्यास बाध येत नाही. उलट बळकटीच येते.

आपण गिरनाराला लहानपण घालविले. मग आपण अबूच्या पहाडावर आलों, तेथून माहुरास आलों, तेथून गाणगापुरास आलों, तेथून अक्कलकोटास आलों, तेथून मग दौलताबादेस आलों तेथे आपल्यास एक जन्म्य भेटला. त्यानें आपली फार चांगली सेवा केली.

१ प्रस्तुतची ज्ञानेश्वरी (राजवाड्यांना मिळालेली मुकुंदराजी अर्वाचीन प्रत) म्हणजे ज्ञानेश्वरांनीं खुद्द नेवाशास भाषेच्या ज्या स्वरूपांत ती सांगितली त्याच स्वरूपांत तंतोतंत छापलेला हा महाराष्ट्र वाङ्मयातील बहुमोल ग्रंथ होय. आधीच एकनाथी ज्ञानेश्वरीनें ज्या महाराष्ट्रीय समाजास आज अनेक शतके आपल्या गुणानी मोहित करून सोडिले आहे, त्यांस खुद्द ज्ञानेश्वरी मिळणें म्हणजे अपूर्व लाभ होय. यांत शंका नाही. भगवतहीतेवरील उत्कृष्ट मराठी टीका, वारकरी पंथाची जननी, मनोहर उपमा दृष्टांतांनी गजबजलेलें उत्तम काव्य, आणि सहाशें वर्षांपूर्वीच्या नागर मराठीचा नमुना, व मराठीत कागदावर लिहिलेला सर्वांत जुना उपलब्ध लेख, या सर्व दृष्टींनी ज्ञानेश्वरीच्याच अस्सल भाषेंत छापलेला हा ग्रंथ महाराष्ट्रियांच्या आदरास, कौतुकास, व आश्रयास पात्र होईल यांत संदेह नाही.

केसरी दिनांक २५-८-०८

२ एकाच शब्दानें सांगावयाचें म्हटलें, तर महाराष्ट्र ग्रंथ संग्रहालयांत ही ज्ञानेश्वरीची प्रत केवळ “ अमूल्य ” आहे. भाषा राजदरबारी अत्यंत शुद्ध अनुपमेय प्रौढ व नागर मराठी आहे. ज्ञानेश्वरांनीं ओवीबंधांत ज्ञानेश्वरी अशी रचिली कीं मूळ संस्कृत श्लोक सुळीच न दिला तथापि व्याख्यानाच्या ओघाला तुटकपणा येऊं नये. (सन १९०९)

प्रसिद्ध इतिहास संशोधक

वि. का. राजवाडे

मुकुंदराजी ज्ञानेश्वरी प्रस्तावना.

३ या (भक्तिमार्ग) सांप्रदायाचा गीतेवरील मराठी पण. उत्तम ग्रंथ म्हटला म्हणजे ज्ञानेश्वरी हा होय.

(१) यांत गीतेच्या अठरा अध्यायांपैकी पहिल्या चोहोंत कर्म, दुसऱ्या सातांत उपासना व पुढील अध्यायांतून ज्ञान प्रतिपाद्य आहे असें म्हटलें असून,

(२) आपण आपली टीका “ भाष्यकारातें वाट पुसत [शंकराचार्यास] ” रचिली असें ज्ञानेश्वरांनीं स्वतः आपल्या ग्रंथाच्या अखेरीस म्हटलें आहे. तथापि गीतेचा अर्थ अनेक दृष्टांतानीं फुलवून सांगण्याची ज्ञानेश्वर महाराजांची शैली अलौकिक असून श्री शंकराचार्यापेक्षां विशेषतः भक्तिमार्गाचे

(३) व कांहीं अंशी निष्काम कर्मांचे ही समर्थन केलें. असल्यामुळें, ज्ञानेश्वरी हा गीतेवरचा एक स्वतंत्र ग्रंथ मानिला पाहिजे.

(४) ज्ञानेश्वर महाराज हे स्वतः योगी होते. म्हणून गीतेच्या सहावे अध्यायांत पातंजल योगाभ्यासाचा विषय ज्या श्लोकांत आला आहे त्यावर त्यांची टीका विस्तृत असून त्यांचे असे म्हणणे आहे कीं अध्यायाच्या शेवटी "तस्माद्योगी भवार्जुन" यासाठी हे अर्जुना! तूं योगी म्हणजे योगाभ्यासांत प्रवीण हो [गी. ६-४६] असें अर्जुनास सांगून सर्व मोक्षपंथांत पातंजल योगासच भगवंतानी "पंथराज" सर्वोत्तम पंथ ठरविलें आहे.

लोकमान्य बा. गं. टिळक

गीता रहस्य पान १८ ओळी १७

पासून ३० पर्यंत सन १९१५ शके १८४६.

वरील प्राचीन ९ व अर्वाचीन २ अभिप्रायाबद्दल मला कांहीं लिहावयाचें नाहीं. फक्त लोकमान्यांनीं श्री ज्ञानेश्वरीवर अभिप्राय दिला आहे त्या ३ रें अभिप्रायाबद्दल माझ्या अत्यल्प समजुतीप्रमाणें केवळ गैरसमज दूर करण्याकरतांच दोन शब्द लिहित आहे. लोकमान्य हे माझें पुणें नूतन आंग्ल विद्यापीठ (न्यू इंग्लिश स्कूल) मधील एक अत्युत्कृष्ट व अद्वितीय अध्यापक व (फरग्युसन कॉलेज) फरग्युसन महाविद्यापीठातील अप्रतिम प्राध्यापक होते. प्रत्येक विषयांत त्यांच्या असामान्य विद्वत्तेबद्दल अलौकिक बुद्धिमत्तेबद्दल व अनुल पारंगततेबद्दल वाद नाहीं ते मला अत्यंत पूज्य व वंदनीय होते व आहेत.

१ श्रीमद्भगवद्गीतेच्या अठरा अध्यायांच्या विषयांची संगती गीता रहस्यांत १८ वे पानावर श्री ज्ञानेश्वर महाराजांची म्हणून जी दिली आहे ती तशी नसून अगदी निराळी आहे व ती भगवान ज्ञानेश्वर माउलींनीं स्वतः १८ वें अध्यायातील ६६ वें श्लोकावरील भाष्यांत १४३५ व ओवीपासून १४४८ वे ओवी पर्यंत व नंतर १४५२ वे ओवीपासून १४५५ वे ओवीपर्यंत स्पष्ट दिली आहे. ती अशी.

१ ल अर्थाय शास्त्रप्रस्तावना. २ रा सांख्य सद्भाव. (मोक्षदांनीं स्वतंत्र ज्ञान-प्रधान हे शास्त्र) सूत्राची उभारणी. ३ रा कर्मकांड. चवथा, ५ वा, ६ वा, ७ वा, ८ वा, ९ वा, १० वा व ११ वा ही अष्टाध्यायी म्हणजे उपासना किंवा देवताकांड. नंतर १३ वे अध्यायापासून १५ वे अध्यायापर्यंत ज्ञानकांड. ज्ञानाला वर करणारा अज्ञान (असुरी संपत्ती) असुर वर्ग प्रतिपादन. हा १६ वा अध्याय. शास्त्र प्रमाण मानून त्याच्याच सहाध्यानें वैरी जिंकणें हा १७ वा अध्याय. पहिले अध्यायापासून सतरावे अध्यायापर्यंत सर्व अर्थांचे संक्षिप्त एकीकरण (summing up) हा शेवटचा १८ वा फलशाध्याय.

२ (१) श्री ज्ञानेश्वर महाराजांनी जी ज्ञानेश्वरी लिहिली ती आचार्य भाष्याच्या मदतीने लिहिली असा ज्ञानेश्वरमहाराजांवर लोकमान्यांचा आक्षेप आहे. व त्यास सबळ पुरावा म्हणून ज्ञानेश्वरमहाराजांच्या मुखांतलेच ते शब्द देतात “ तैसा व्यासाचा मागेवा घेतु । भाष्यकाराते वाट पुसतु । अयोग्यही मी न पवतु । कें जाईन ॥ १७२२ ॥ अ. १८ ज्ञानेश्वरमहाराजांनी वरील ओवीत तसें म्हटलें आहे हे खरें. पण त्या ओवीचा अर्थ कसा लावावयाचा ? ज्ञानेश्वरमहाराजांस ज्ञानेश्वरी लिहिण्यास खरोखरीच भाष्यांची जरूर होती का ? ज्यांच्या ओठावरचा जार सुकला नाही, जे कधीही विद्यापीठांत अगर महाविद्या-पीठांत गेले नाहीत व जे कधी विद्यार्जनाकरतां कोणत्याही गुरुगृही किंवा गुरुकुली राहिले नाहीत, अशा त्या कोंवळ्या बालकांनी आपल्या वयाच्या अवघ्या १९ वे वर्षी श्री मद्भगवद्गीतेसारख्या कठीण वेदांत ग्रीवाण ग्रंथावर भावार्थदीपिका-श्री ज्ञानेश्वरी-नांवांनें प्रासिद्ध असलेलें भाष्यरुपीं स्वतंत्र, जगन्मान्य, भक्ति, ज्ञान, वैराग्यपूर्ण काव्य लिहिलें व विश्वास थक् करून सोडलें हें “ भाष्यकारातें वाट पुसत ’, याचें फल खचित नाही असें वाटतें.

“ तैसा दशेची वाट न पाहतां ॥ वयसेचिया गोवा न येतां ॥

बाळपर्णीच सर्वज्ञता ॥ वरीं तयातें ॥ ४५३ ॥

तियें सिद्ध प्रज्ञेचिये लाभें ॥ मनचि सारस्वतें दुभे ॥

मग सकळशाखें स्वयंभें ॥ निघती मुखें ॥ ४५४ ॥

“ तैसे दुभेद जे अभिप्राय । कां गुरुगम्य हून ठाय । तेथ सौरसेवीण जाय ।

दुद्धि तयाची ॥ ४५९ ॥

श्री ज्ञानेश्वरी अ. ६

श्री ज्ञानेश्वर महाराज हे पूर्ण ज्ञानी व योगी होते. व योगसिद्धी शाल्यानेतर दशा किंवा बयाची वाट न पाहतां त्या योग्याचे मुखांतून सर्व शाखें स्वयंभूच निघतात. त्यास कोणाची व कशाचीही जरूर लागत नाही हें वरील ओव्यांत त्याच ज्ञानेश्वर महाराजांनीं सुरस वर्णन केलें आहे.

(२) याचप्रमाणें ज्ञानेश्वर महाराजांवर गुरुकृपा अपार होती व त्यामुळें त्यांचा आत्मविश्वासही दांडगा होता. महाराज लिहितात—

“ जे तान्हे नि मिथा अपर्यें ॥ आणि माझे गुरु एकलौते ॥

म्हणोनि कृपेंसि एक हातें ॥ जाले तिये ॥ ९९ ॥

म्हणोनि रिंकार्में तोंड ॥ करूं गेलें बडबड ॥

कीं गीता ऐसें गोड ॥ आतुडलें ॥ २१ ॥

श्री ज्ञानेश्वरी अ. १५

सर्वं गुरुकृपेचा वारसा ज्या एकुलत्या एक तान्ह्या अपत्याकडे येतो व ज्याच्या रिकाम्या वेळच्या तोंडाच्या बडबडीत सुद्धा भावार्थदीपिके सारखे गोड (व स्वतंत्र) मराठी गीतशास्त्र निर्माण होतें त्या अपत्य ज्ञानेश्वर महाराजांस “ भाष्यकाराते वाट पुसत ” भाष्यकाराच्या मदतीची जरूर होती कां ? त्रिशुद्धी नव्हती, मग त्यांनीं असें कां लिहिलें ?

हें लिहिणें म्हणजे साक्षात्बारायण स्वरूपीं महर्षि व्यास व हिंदुधर्मरक्षक विद्वन्मणी शंकराचार्य वगैरे आर्यावर्तासच नव्हे तर अखिल ज्ञात विश्वास आपल्या विद्वत्तजानें दिप-विणाऱ्या महनीय विभूतींचा केवळ मोठेपणा कायम राखण्याकरतां, त्यांचा गौरव करून त्यांना योग्य तो मान देण्याकरतां व अनौद्धत्य व निरभिमान शालीनता दर्शविण्याकरतां आहे. आचार्य भाष्यकाराच्या मदतीकरतां नव्हे.

(३) महाराष्ट्रांतील एक विद्वान संतवाङ्मय प्रेमी व चिकित्सकही ज्ञानेश्वर महाराजांच्या योगवासिष्ठाबद्दल व ज्ञानेश्वरीबद्दल असेंच लिहितात.

“ हें बोलिलें वसिष्ठ ॥ म्हणोनि नांव वासिष्ठ ॥ ”

स्वतंत्र ग्रंथ तर करावयाचा. परंतु पूर्वील महर्षीस स्तुतिपुष्पें प्रथम वाढून नंतर रचना करायची. हें शालीनतेचें उदाहरण मननीय आहे. त्याचप्रमाणें आपली लीनता प्रकटवीत व “ भाष्यकारातें वाट पुसत ” असें म्हणत स्वतंत्र रचनेस प्रारंभ करावयाचा. त्यांतील लीनतेचें कौतुक करावयाचें कां अगाध विद्वत्तेनें आश्चर्यचकित व्हावयाचें !

गोविंद काशिनाथ चांदोरकर.

सत्कार्योत्तेजक सभा, धुळे.

(४) जेव्हां श्री सुकेशा, शैब्य, सौर्यायणी, कौसल्या, भार्गव व कात्यायन असें ६ ब्रह्मपर व ब्रह्मनिष्ठ विद्यार्थी ब्रह्माचा शोध करीत करीत भगवान श्री पिप्पलाद आचार्याच्या आश्रमांत पूर्ण ब्रह्माचें यथार्थ स्वरूप समजावून घेण्याकरितां प्रवेश करते झाले तेव्हां भगवान ऋषि म्हणाले एक वर्षपर्यंत येथें राहून ब्रम्हचर्यव्रत पाळून ब्रह्मापूर्वक सेवा करून मग स्वेप्सित प्रश्न विचारा. नंतर मग आम्हास जर उत्तरे विदित असतील तर ती आम्ही तुम्हास सांगूं.

“ तान्ह स ऋषिरुवाच, भूय एव तपसा ब्रम्हचर्येण श्रद्धया

संवत्सरं संवत्स्यथ, यथाकामं प्रश्नान्पृच्छत, यदि विज्ञास्यामः सर्वं ह वो वक्ष्याम इति. ” ॥

यांत “ यदि ” हें शालीनतादर्शक पद आहे. अज्ञान किंवा संशयदर्शक नाही.

“ यदि ” यावर आचार्य भाष्य-

“ अनुद्वतत्व (शालीनता) प्रदर्शनार्थो “ यदि ” शब्दः नाज्ञान

संशयार्थः प्रश्न निर्णया (त×अ) दवसीयते । सर्वं ह वः पृष्ठं वक्ष्याम इति ”
येथें यदि=जर हा शब्द शालीनतादर्शक आहे. अज्ञान किंवा संशय प्रदर्शनार्थ नाही. कारण पुढें शिष्यांनीं जे प्रश्न विचारले त्यांचीं साग्र व समग्र उत्तरें मुनींनीं सहज देऊन शिष्यांच्या संशयाचा निरासपूर्वक निर्णय केला. भगवान् पिप्पलादांचें बोलणें (यदि) केवळ उपचार, शालीनता, व विनयपूर्ण आहे.

(३) श्री ज्ञानेश्वर महाराजांनीं विशेषतः भक्तिमार्गाचें व कांहीं अंशीं निष्काम कर्माचेंही समर्थन केलें आहे असें रहस्यकार लिहितात. पण श्री ज्ञानेश्वरीतील खाली दिलेल्या अवतरणावरून ज्ञानेश्वर महाराजांनीं निष्काम कर्मयोगाचें समर्थन पूर्णपणें केलें आहे, व १८ वे अध्यायांत तर या समर्थनाचा कळस झाला आहे असें दिसून येईल.

“ कर्माधारे राहाटिजे । परीकर्मफल न निरीक्षिजे ।

जैसा मंत्रजुन बधिजे । भूतबाधा ॥ २३४ ॥

आम्हीं समस्त ही विचारिलें । तब ऐसेंचि हें मना आलें ।

जें न सांडिजें तुवां आपलें । विहित कर्म ॥ २६५ ॥

परि कर्मफळीं आस न करावी । आणि कुकर्मिं संगति न व्हावी ।

हें सत्कियाचि आचारावी । हेतु बीण ॥ २६६ ॥

श्री ज्ञा. अ. २

१ “ कां प्राप्तकर्म सांडिजें । येतुले नि नैष्कर्म्या होईजे ।

हें अर्जुना वाया बोलणें । मूर्खपणें ॥ ४६ ॥

२ जेव निरातता नाही । तंव व्यापारु असे पाही ।

मग संतुष्टीच्या ठायीं । कुंठे सहज ॥ ४९ ॥

३ म्हणोनि आह्मे पार्था । जया नैष्कर्म्यपदीं आस्था ।

तया उचित कर्म सर्वथा । त्याज्य नोहे ॥ ५० ॥

४ हें न ठकेचि जरी कांहीं । तरी सांडिलें तें कांयी ।

म्हणोनि कर्म त्यागु नाही । प्रकृतिमंता ॥ ५८ ॥

- ५ तैसैं प्रकृति आधारें । कर्मद्रिय विकारें ।
निष्कर्म्यु ही व्यापारें । निरंतर ॥ ६२ ॥
- ६ म्हणुनि संगु जंव प्रकृतीचा । तंव त्यागु न घडे कर्माचा ।
ऐसियाही करूं म्हणती त्यांचा । अग्रहो चि उरे ” ॥ ६३ ॥
- ७ म्हणोनि जें उचित । आणि अवसरें करूनि प्राप्त ।
तें कर्म हेतु रहित । आचार तूं ॥ ७७ ॥
- ८ म्हणबुनि तूं नियतु । सकल काम रहितु ।
होऊनिया उचितु । स्वधर्म राहटे ॥ १५० ॥
- ९ जे स्वधर्म निष्कामता । अनुसरले पार्था ।
ते कैवल्य परतत्वता पातळें जर्गी ॥ १५१ ॥
- १० देखे प्रात्यर्थ जाहले । जे निष्कामना पावले ।
त्यांही कर्तव्य असें उरलें । लोकालार्गी ॥ १५५ ॥
- ११ हें ऐसें असें स्वभावें । म्हणोनि कर्म न संडावें ।
विशेष आचरावें । लागे संती ॥ १५९ ॥
- १२ म्हणोनि समर्थ तो येथें । आर्थिला सर्वज्ञते ।
तेणें सविशेष कर्मीतें । त्यजावें ना ॥ १६८ ॥

श्री ज्ञा. अ. ३

“ जो सकल कर्मी वर्तता । देखे आपली नैष्कर्म्यता ।

कर्मसंग निराशता । फळाचिया ॥ ९२ ॥

आणि कर्तव्यते लार्गी । जया दुसरें नाहीं जर्गी ।

ऐसिया नैष्कर्म्यता तरी चांगी । बोधला असे ॥ ९४ ॥

आणि उदो अस्ताचे नि प्रमाणें । जैसे न चलता सूर्याचे चालणें ।

तैसैं नैष्कर्मत्व जाणें । कर्मीची असतां ॥ ९९ ॥

श्री ज्ञा. अ. ४

तरी जाणां नेणां सकळां । हा कर्मयोगु कीं प्रांजळा ।
 जैसी नांव स्त्रियांवाळा । तोय तरणीं ॥ १६ ॥
 अगा करिते न वीण कर्म । तेंचि तें निष्कर्म ।
 हें जाणतीं सर्वर्म । गुरु गम्य जें ॥ ६३ ॥

श्री हा. अ. ५

“ तैसें अन्वयाचे नि आधारें । जातीचेनि अनुकरें ।
 जें जेणें अवसरें । करणें पावें ॥ ४५ ॥
 तें तैसेंचि उचित करी । परी सांदोप नोहें शरीरीं ।
 आणि बुद्धीही करोनी फळवेरी । जायेचि ना ” ॥ ४६ ॥

श्री. हा. अ. ६

“ कर्मेद्रियें सुखें । करितीं कर्में आशेखें ।
 जियें कां वर्ण विशेषें । भागा आली ॥ ७६ ॥
 विधीते पाळीत । निषेधाते गाळीत ।
 मज देऊनि जाळित । कर्म फळें ॥ ७७ ॥
 ययावरी पाही । अर्जुना माझें ठायीं ।
 संन्यासूनि नाहीं । करितीं कर्में ॥ ७८ ॥
 आणि जेणें जेणें वेळें । घडतीं कर्में सकळें ।
 तयांचीं तियें फळें । त्यजितु जाय ॥ १२८ ॥
 अगा आत्मजेच्या विधीं । जीबु जैसा निरमिलाषी ।
 तैसा कर्मी अशेषी । निष्कामु होय ” ॥ १३२ ॥

श्री. हा. अ. १२

“ तैसी नोळाडितां कर्मरेखा । चित्त देइजे नित्यनैमित्तिका ।
 फळा किजे पाठीं अशैखा । वाताचे वानी ॥ १२५ ॥

मन शुद्धीच्या मार्गी । जें विजयीं व्हांवें बेगी ।
 तें कर्म सबळां लागीं । आळसु न कीजे ॥ १३९ ॥
 जें चालणें वेगावत जायें । तो बेगु बैसाव्याचि होये ।
 तैसा कर्मातिशयो आहे । नैष्कर्म्या लागीं ॥ १४४ ॥
 तैसें कर्म कर्म बद्धता । मुमुक्षु सोडविळें पंडुसता ।
 जैसा रस रीति मरतां । राखिला विधे ॥ १६३ ॥
 म्हणोनि फळां लागु । साडोनि देह संगु ।
 कर्म करार्नी हा चांगु । निरोपु माझा ॥ १७६ ॥
 तरी स्वाधिकाराचे नि नावें । जें बाटिया आलें स्वभावें
 तें आचरे विधि गौरवें । शृंगारोनी ॥ २०० ॥
 परी हें मी करितु असें । पैसा आठवूं त्यजी मानसें ।
 तैसें चि पाणी दे आशे । फळाचिये ॥ २०१ ॥
 आणि हा गा सव्यसाची । मूर्ति लाहोनि देहाची ।
 स्वती करिती कर्माची । ते गांवडे गा ॥ २१८ ॥
 तैसें सर्वस्वें कर्म अनुष्ठी । परी फळ न सूयें दिलीं ।
 उखिती किया पैठी । ब्रम्हचि करी ॥ ५९० ॥
 किंबहुना ऐसें निखिळ । मी पण जोडे तथा फळ ।
 सेवूनि वेळी वेल्हाळ । कर्म योगाची ते ॥ १२१८ ॥
 पै कर्मयोगा कीरिटी । चक्रवर्तीच्या मुकुटी ।
 मी चिद्रत्न ते साटो बाटी । होय तो माझा ॥ १२१० ॥
 कीं कर्मयोग प्रासादाचा । कळस जो हा मोक्षाचा ।
 तथावरील अवकाशाचा उबावो जाला तो ॥ १२२० ॥

नाना संसार आडवीं । कर्मयोग वाट बरवी ।

जोडली ते मदैक्य गांवीं । पैठी जालीसे ॥ १२२१ ॥

हैं असे कर्मयोग बोधें । तेणें भक्तिचिद्वेंग ।

मी स्वानंदोदधि वेगें । ठाकिला कीं गा ॥ १२२२ ॥

हा ठायवरी सुबर्मा । कर्मयोगा आहे महिमा ।

म्हणेनी वेळोवेळीं तुम्हा । सांगतो आम्ही ॥ १२२३ ॥

श्री. ज्ञा. अ १८

बरील व अशाच प्रकारची निष्काम कर्मयोगानें पूर्णपणें समर्थन केल्याची आणखी कितीतरी उदाहरणे श्री ज्ञानेश्वरीत सांपडतील.

“ तस्याद्योगी भवार्जुन ” यासाठी हे अर्जुना, तू योगी म्हणजे योगाभ्यासांत प्रवीण हो असे अर्जुनास (गीता अ. ६ श्लो. ४६) सांगून सर्व मोक्षपंथांत पातंजल योगासच भगवंतांनी “ पंथराज ” सर्वोत्तम पंथ ठरविलें आहे. म्हणजे कर्मयोगास कमी महत्त्व दिलें आहे, असा हा आक्षेप आहे.

कर्मयोगाला, कामक्रोधादि शक्त जे मनुष्यांची इंद्रियें मन आणि बुद्धि यांत बिच्चाड करून त्याच्या ज्ञान विज्ञानाचा नाश करतात. त्यांचा जय करण्याकरतां (म्हणजे त्यांचें उच्चाटन करण्याकरतां) इंद्रिय निग्रहाची अवश्य जरूर लागते. आतां कर्मयोगास अवश्य लागणारी जी ही निःसंग किंवा ब्रह्मनिष्ठ स्थिती ती ज्या साधनांनी प्राप्त होऊं शकते त्यांच्या निरूपणास म्हणजे पातंजल योगाभ्यासास या अध्यायांत (६ वे अध्यायांत) सुरवात केली आहे वगैरे.

गीतारहस्य अ. ६ पान ६९३.

यावरून असे स्पष्ट दिसतें कीं कर्मयोगाला ज्या साधनांची जरूर आहे त्या साधनांत (इंद्रियनिग्रह-पातंजल योग) हा मार्ग अत्यंत थोर आहे म्हणजे “ पंथराज ” आहे. म्हणजे या मार्गावांचून इतर कोणत्याही मार्गांनी कर्मयोग यशस्वी होणें शक्य आहे.

कर्मयोग व ज्ञानयोग हे दोनच मुख्य मार्ग स्वतंत्रपणें मोक्षाला कारणीभूत आहेत, तसें स्वतंत्रपणें पातंजलयोग किंवा भक्तियोग नाहीत. हे दोन योग

बरोल दोन योगास सहाय्यक म्हणून आहेत हें ज्ञानेश्वर महाराजांना व रहस्य-कारांना मान्य आहे.

आतां कर्मयोगापेक्षां पातंजलयोगच श्रेष्ठ (पंथराज) आहे असेच जर ज्ञानेश्वर महाराजांचें म्हणणें असतें तर त्यांनीं कर्मयोगाचें महत्त्व अठरावे अध्यायापर्यंत वर्णिलेच नसतें. व १८ वे अध्यायांत त्या महतीचा कळसही केला नसता.

तू योगी हो म्हणजे फक्त अंतःकरणें योगी हो म्हणजे लढाई कर. पण कर्मकृतत्वाचा अहंकार व फलाशा सोडून सर्व कर्म परमेश्वराला अर्पण कर असा अर्थ दिसतो. योगी होऊन निरंतर ब्राम्ही स्थितीतच रहा असा अर्थ दिसत नाही. तू योगी कसा हो हें स्पष्ट ज्ञानेश्वर महाराजांनीं खालील ओवीत दिलें आहे.

“ म्हणौनि या कारणें । तूतें मी सदा म्हणें । योगी होय “ अंतःकरणें ”
पंडुकुमरा ॥ ४८१ ॥ श्री ज्ञा. अ. ६.

श्रीमद्भगवद्गीतेच्या पांचवे अध्यायातील शेवटचे श्लोकभाष्यावरून असे स्पष्ट दिसतें कीं केवळ अर्जुनाचे आग्रहावरून त्याचे समजुतीसाठीं श्रीकृष्ण परमात्मांनीं हा योग—पातंजल योग अर्जुनास सांगितला. त्यानें अनुष्ठावा म्हणून नव्हे.

“ येन्हर्ही तरी अवधारा । जो दाविला तुम्ही अनुसारा ।

तो पव्हण्याहूनि पाय उतारा । सोहपा जैसा ॥ १६५ ॥

तैसा सांख्याहूनि प्रांजळा । आम्हा सारिखियां अबळां ।

येथ आहे कांहीं परि काळा । तो साहो ये वर ॥ १६६ ॥

म्हणोनि एक वेळ देवा । तोचि पडताळा घेवावा ॥

विस्तारेळ तरी सांगावा । साद्यंताचि ” ॥ १६७ ॥

श्री. ज्ञा. अ. ५

हा योग सांगितल्यावर तो मजकडून होणार नाही कारण सांख्य (ज्ञान) योग व कर्मयोग यांचेमधील म्हणजे बाहुबलानें समुद्र तरून जाणें किंवा खियांबाळांसह नावेंत बसून समुद्र तरून जाणें यापेक्षां पातंजल योगानें म्हणजे पायउतारानें समुद्रातून पर-तीरास जाणें, असा हा योग आहे असें प्रथम मला वाटलें होतें पण तो मजकडून होणार योनाहीं अशी अर्जुनानें खालील ओवीत कबुली दिली आहे.

“ म्हणोनि मन एक निश्चल राहेल । मग आम्हांसि साम्य होईल ।
हें विशेषें ही न घडेल । याचि लागी ॥ ४१७ ॥

श्री ज्ञा. अ. ६.

म्हणूनच अर्जुनाला शेवटीं तू अंतःकरणानें योगी हो. शरीरानें होऊं नकोस असा
बरील ६ वे अध्यायाच्या ४८१ वे ओवीत उपदेश केला आहे असें दिसतें.

बरील विवेचनांत बाबांचें ज्ञानेश्वर महाराजांशीं पुष्कळ साम्य येतें. ते पुढील
खेपेस यथामति दाखवीन.

ठणें, वैशाख शु॥१ शके १८६१.

दिनांक २० एप्रिल १९३९.

—बाबांचें बाळ

श्री सद्गुरु साईनाथ सेवा संस्था

अहवाल

भिवपुरी रोड, ता. कर्जत; जि. कुलाबा.

ऑफिस—२९।३० शिवाजीपार्क हाऊस

२५१ लेडी जमशेटजी रोड, माहीम

मुंबई नं. १६.

ता. २७-१२-३९

श्री साईनाथ प्रसन्न

श्रीयुत रा. रा. श्री. ना. खारकर ऑ. चिटणीस, श्री साईबाबा शिरडी संस्थान
गांसी सप्रेम नमस्कार.

आपल्या माहितकरिता सोबत वरील संस्थेच्या घटना-नियमांची नकल
(आलहिदा) पाठवित आहोत. त्यावरून आपणांस एकंदर साधारण संस्थेसंबंधी बोध
होईलच. तसेंच या संस्थेचा अहवालात्मक इतिहास सोबत “ श्री साईलीला ” मासिकांत
सिद्ध करण्याकरतां पाठवित आहोत. तरी तो आपण कृपाकरून प्रसिद्ध करावा अशी
वेनंती आहे.

वरील संस्था ता. १९-८-३९ रोजी स्थापन झाल्यावर त्या संस्थेमार्फत
श्री साईबाबांचे २१ वे पुण्यतिथीचा पहिला उत्सव ता. २३।१०।३९ रोजी श्री साईनाथ
मंदिर, भिवपुरी रोड, ता. कर्जत; जिल्हा कुलाबा येथे करण्यांत आला. या उत्सवा-
प्रतिष्ठे संस्थेमार्फत खालीलप्रमाणे उत्सवाचा कार्यक्रम पार पाडण्यांत आला:—

१ सकाळीं श्रीचें प्रतिमेवर रुद्राभिषेक, मंगल स्नान, व शोडषोपचार पुजा, व आरती.

२ दोनप्रहरी श्रीस महानैवेद्य व प्रसाद भोजन.

३ सायंकाळीं भजन व रात्रौ कीर्तन व आरती होऊन कार्यक्रम पुरा करण्यांत आला.

वरील संस्था आपल्या श्री साईलीला मासिकाची वर्गणीदार होऊ इच्छित
राहे. तरी पुढील अंक व्ही. पी. नें संस्थेच्या वरील पत्त्यावर पाठविण्याची कृपा व्हावी.
ळावें कृ. लो. हे विनंती.

आपले नम्र साईदास,

वामन आ. गुप्ते (अध्यक्ष)

वासुदेव गो. देशपांडे (संयुक्त चिटणीस)

वसंत सदाशिव सबनीस (कार्यकारी समामद)

“ श्री सद्गुरु साईनाथ सेवा संस्था ”

भिवपुरी रोड; ता. कर्जत, जि. कुलाबा.

~~~~~

वरील संस्थेबद्दल माहिती देतांना ज्या व्यक्तीच्या निधनानंतर ही संस्था अस्ति त्वांत आली त्या व्यक्तीबद्दल व त्यांचे व श्री सद्गुरु साईबाबांचे ऋणानुबंधाविषयी थोडीशी माहिती प्रस्तुत प्रसंगी निवेदन करणें भाग आहे. भिवपुरी, ता. कर्जत येथी रहिवासी कै. केशव रामचंद्र प्रधान हे दौंड, मनमाड भागांत फिरतीवर असतां व सद्गुरु साईनाथ महाराज यांची कीर्ति त्यांच्या कानावर आली. व अशा पुण्यशील विभूतीचें दर्शन घडावें म्हणून ते मुद्दाम शिरडी येथें गेले व श्री साईबाबांचे एक परम भक्त बनले. या नंतरच्या कालांत ते शिरडी येथें मधून मधून जाऊन येत असत व एकदां त्यांनीं भिवपुरी येथें येण्याची विनंती केली. श्री साईबाबांना श्री. प्रधान यांच्या आपल्यावरील भक्तीची श्रद्धेची पूर्ण जाणीव होती, पण त्यांना शिरडी सोडून भिवपुरी येथें वास्तव्य करणेचें नव्हतें. तरीपण कै. प्रधानांचे विनंतीचा आव्हेर करणें पसल नसलेमुळे या पंचप्रसंगांतून काहीतरी तोड काढणें त्यांना भाग्य होते व म्हणूनच श्री साईबाबांनीं आपली एक प्रतिमा कै. प्रधानांच्या हवाली केली व ती भिवपुरी येथें स्थापन करण्यास त्यांना अनुज्ञा केली. श्री. बाबांच्या आज्ञे नुसार इ. स. १९१७ सालीं त्या प्रतिमेची स्थापना प्रधान यांनीं सुमारे दीड हजार रुपये खर्च करून एक लहानसें मंदिर बांधून भिवपुरी येथें केली. व तिची नित्य पूजाअर्चा उत्सव इत्यादि अनुषंगीक गोष्टी ते मोठ्या भक्तीनें करीत असत.

वृद्धापकालामुळे ज्यावेळीं त्यांना उत्सवादि कार्यक्रम पार पाडणें शक्तीच्या बाहेरचे वाटें लागले त्यावेळीं त्यांनीं गावांतील मंडळींना हातांशीं धरून “ श्री साईनाथ सेवा मंडळ ” स्थापन केलें व त्या मंडळाच्या साहाय्यानें ते पुढें उत्सवादी गोष्टी करीत असत.

श्री साईनाथ महाराजांनीं समाधि घेतल्यानंतर त्यांच्या “ पुण्यातिथीचा उत्सव ते या मंडळाच्या व इतरांच्या सहाय्यानें करीत असत. पण कालांतरानें आर्थिक परिस्थिती जसजशी तीव्रतेनें जाणवूं लागली त्या वेळेस ह्या मंडळाचे अस्तित्व देखील नष्ट पावले. साधारणें दोनतीन वर्षे या मंडळानें श्री साईबाबांचे

सेवा निरसलपणें व आर्थिक झीज सोसून केली हे त्यांच्या श्री साईबाबा वरील भक्तीचे प्रेमाचें प्रतिदर्शकच होय.

वर उल्लेखिलेल्या मंडळाच्या विसर्जनानंतर देखील त्या मंडळांतील दोन तीन सद्गृहस्थांनीं उत्सवादी कार्यक्रम लहानशा प्रमाणांत कां होईना पण कार्यांत खंड पडू नये म्हणून शिकस्तीनें चालू ठेवून ता.१९।८।१९३९ रोजी श्री सद्गुरु साईनाथ सेवा संस्था, ” नांवाची नवीन संस्था स्थापन केली.

आजच्या “ श्री सद्गुरु साईनाथ सेवा संस्थे ” च्या आरंभापूर्वीचा इतिहास वर निवेदन केल्याप्रमाणें आहे. नवीन स्थापन झालेल्या संस्थेला कै. प्रधानांनीं आरंभि लेलें कार्य शेवटास नेण्याची पूर्ण उमेद आहे. आज भिवपुरी येथें ज्या मंदिरांत साईनाथ महाराजांच्या प्रतिमा स्थापिल्या आहेत ते मंदिर कै. प्रधानांच्या निधनानंतर व्यवस्थेच्या अभावीं अगदी मोडकळीस आलें आहे. कै. प्रधानांच्या चिरंजीवांना नोकरीनिमित्त भिवपुरी सोडणें भाग पडलें व ते संस्थेंत फक्त कार्यवाहकांत दाखल राहिले आहेत.

भिवपुरी येथील श्री साईबाबा मंदिर चांगल्या स्वरूपांत राहून चिरायु होणें हें सर्वस्वीं बाबांच्या भक्तवृंदाचे निखालस आश्रयावर अवलंबून आहे. तरी त्यांस अशी विनव्र विनंती आहे कीं एकवेळ तरी भिवपुरी येथील या मंदिरास भेट देऊन तेथील एकंदर परिस्थितीचें अगत्यपूर्वक निरीक्षण करावें व त्या मंदिराचें चिरायुत्व राखण्यास शक्यनुसार आपुलकीचे भावानें हातभार लाऊन बाबांचे सेवेचे श्रेय संपादन करावें.

॥ श्री सद्गुरु साईनाथार्पणमस्तु ॥

शिर्डी-वृत्त

माहे जुलै सन १९३९

धर्मकृत्ये

श्री. नानासाहेब खारकर ऑ. चिटणीस (श्रीसाईबाबा संस्थान) ३७, चरईरोड
ठाणे यांनी गोरगरीबास भंडारा भोजन दिले. ता. ११/७/३९

श्री. वसंतराव नारायणराव गोरक्षकर, पाटील बंगला, सांताक्रूझ यांनी आपले
मातुःश्रीचे स्मरणार्थ श्रीचे चरणीपाशी पांच फकीर, पांच ब्राह्मण, एक सुवासिनी यांना
भोजन दिले. व श्रीस नैवेद्य केला ता. १४/७/३९

श्री गुरुपौर्णीमा कार्यक्रम.

श्रीच्या रथान्वी मिरवणूक, ब्राह्मण भोजन. रात्रौ संस्थान गवई यांचे कीर्तन व
तसेच कात्याचे कीर्तन. यंदा श्रीमंत बुढीचे तर्फे त्यांचे कारभारी श्री. जोशी हे हजर
होते. त्यांनी सर्व उत्सवाची व्यवस्था उत्तम ठेवली.

हवापाणी

उत्तम आहे.

श्री. ना. खारकर
ऑ. चिटणीस.

माहे ऑगस्ट सन १९३९

धर्मकृत्यें

श्री. जेठालाल रावळ रंगून श्रीस अभिषेक. श्री. ए. एस. पद्मनाभम् डब्ल्यु बी. त्रिचनापल्ली श्रीस अभिषेक. श्री. व्ही. बी. कुपुस्वामी मुदलीयार, अभिषेक—नैवेद्य. श्री. के. एस. कृष्णराव चितळीदुर्ग, अभिषेक. श्री. व्यंकट नारायण अभिषेक. श्री. एम्. ए. वेडलमा, अभिषेक. श्री. अंबुल, अभिषेक. श्री. ए. ए. अहिलनडम् श्री. मि. पी. सूर्यनारायण बेन्हापुरमगंजम्, अभिषेक. मि. टी. डी. डुराईस्वामी मद्रास, अभिषेक. संपथकुमारम् मद्रास, अभिषेक. श्री. सी. जी. राजा वेलोर, अभिषेक. श्री. सौ. सरस्वती त्रिचनापल्ली, अभिषेक. श्री. के. एस. मनी कोईमत्तूर, श्रीस अभिषेक.—नैवेद्य—ब्राह्मणसुवासिनी. श्री. गजानन बालकृष्ण मालवणकर, अभिषेक. डॉ. छोटालाल भुलाभाई बडोदा, श्रीस नैवेद्य. श्री. सुंदरराव दि. नवलकर, श्रीस अभिषेक.

कीर्तनें

अधिक श्रावण वद्य ११ व श्रावण शु. ११ अशीं दोन कीर्तनें सं. गवयांचीं झालीं.

नवलविशेष

श्री. सी. एन्. कुपुस्वामी अय्यर डि. सेशनजज कॅलीकट यांना श्रींच्या स्नानाचे तीर्थ डबा भरून रे. पार्सलनें पाठविण्यांत आलें.

श्री. जी. व्ही. चेट्टी जाईट रजिस्ट्रार को. आ. सो. मद्रास शिर्डीस येऊन दोन दिवस राहून श्रीबाबांच्या समाधीचे त्यांनीं दर्शन घेतलें. पूजाअर्चा करून इतर श्रीबाबांचीं सर्व स्थानें पाहून त्यांना फारच आनंद झाला तो त्यांनीं शेरेखुकात लिहून ठेवला आहे.

श्री. भीमाजी पाटील कोपरगांव यांनीं शिरडी संस्थानास एक मोठा मोर दिला.

हवापाणी

हिंवताप (मलेरिया) सुरू आहे. सूर्य दर्शन क्वचितच होतें.

श्री. ना. खारकर

ऑ. चिटणीस.

माहे सप्टेंबर सन १९३९

धर्मकृत्यें

श्री. कु. कमला बाळर, श्रीस अभिषेक. श्री. के. सी. कृष्णराव, श्रीस अभिषेक. श्री. नानासाहेब खारकर औ. चिटणीस ठाणें, श्रीस अभिषेक. श्री. आर. नागेशराव बंगलोर, श्रीस अभिषेक. श्री. मि. टी. बालनगी रड्डी अनंतापूर, श्रीस दोन अभिषेक. श्री. मि. सी. चक्रवर्ती अय्यर, श्रीस अभिषेक. श्री. एन. नमजुनीडिया तेङ्गुर श्रीस अभिषेक. श्री. मधुब्रह्मन (विश्वनाथन), श्रीस अभिषेक. श्री. श्रीरंग अम्मल मद्रास, श्रीस अभिषेक. श्री. एम्. माळी रड्डी-श्रीस अभिषेक. श्री. मि. नरसिंहचार्ड, श्रीस अभिषेक. श्री. के. नटेश अय्यर टेंपाकुल, श्रीस अभिषेक. श्री. रावसाहेब एस. सुविग्याचेंडी नेलोर यांनीं श्रीस लघुह्ताभिषेक केला. श्री. वि. अ. वैद्य अंबेरी श्रीस अभिषेक. श्री. सुंदरराव दि. नवलकर मुंबई श्रीस अभिषेक.—ब्राह्मण सुवासिनी, भोजन. नैवेद्य.

श्री. संजीवाप्पा अँड सन्स अडोनी यांनीं ता. २५/९/३९ व ता. २९/९/३९ असें दोन दिवस श्रीची खालीलप्रमाणें सेवा केली. श्रीस दोन अभिषेक पंचामृत स्नान, दुधाचें स्नान, श्रीचे समाधीस वातलें. तुपाचे दोन नंदादीप (एक द्वारकामहैत व श्रीस-माधी मंदिरांत) असे लावले. श्रीचे घुनीत ११ शेर तूप अर्पण केलें. श्रीमंदिर, चावडी द्वारकामहै, या तीन्ही ठिकाणीं मिळून ६०/७० नारळ फोडले, व सुगंधना खाऊ म्हाणून चार शेर काजू वाटले. शेरदोनशेर कापूर लावला. श्रीचे गुरायाचें समाधीपाशी तुपाचा नंदादीप लावला, शेरभर धूप जाळला. व पाच नारळ व खडीसाखर वाटली. दोन दिवस श्रीस सहानैवेद्य केला. गांवांतील सर्व ब्राह्मण मंडळीस व श्रीमंस्थानच्या नोंकर व गंधेकरी मंडळीस पक्काचारें भोजन मिळून सुमारे २०० मंडळीना भोजन दिलें. ता. २२/९/३९ रोजी पुन्हा कर्पूर आरती श्रीचे द्वारकामहैत पुन्हा ५५ नारळ फोडून सदरचीं मंडळी आपले गांवीं गेलीं.

श्री. सुंदरराव दि. नवलकर १४३ साईभुवन, प्रिन्सेस स्ट्रीट मुंबई नं. २ यांनीं श्रावण मासानिमित्त श्रीस दर गुरुवार, शुक्रवार, शनिवार, सोमवार, मंगळवार. असे अभिषेक केले. व शेवटीं श्रीस नैवेद्य ब्राम्हण-सुवासिनी भोजन. असें धर्मकृत्य केलें. तसेंच ता. २५-९-३९ रोजीं श्रीस अभिषेक व दूधपुरीचा महा नैवेद्य पांच ब्राम्हण एक सुवासिनी असें सहा पात्रास दुधपाक पुरीचें भोजन दिलें.

शिर्डीवृत्त

१७

गणेश उत्सव

चालुसाली शिर्डी येथील सर्व मास्तर मंडळींनी मिळून शालेतील मुलांकडून ते साईबाळमेळा साजरा केला. गणेश चतुर्थी पामून दहा दिवस व्याख्यान, वाडे, भजन, गायन, नाट्यप्रयोग असे अनेक कार्यक्रम करून गांवांतील लोकांना व शालेतील मुलांना शिर्डी ही संतभूमी आहे, याचे महत्त्व पटवून दिले, श्रीमंगलमूर्तीची परचणूक काढून सर्वत्र मंडळींना खोबरे, खडीसाखर, डाळ वाटून गणपती विसर्जन केले.

ता. २८।९।३९ रोजी गुरुवारची चावडी झाले नंतर संस्थान गर्बई बुवा यांचे शिमेंदिरांत दोन तास कीर्तन झाले, त्यानंतर अवघ्या मंडळीस मसाल्याचे दूध, चिवडा शी. भाऊसाहेब धुमाळ यांनी वाटला. श्री. ए. आर. मुलकी कलकत्ता यांनी वडिलांचे श्राद्ध तिथीचे दिवशी २ फकिरांना भोजन दिले.

श्री गोकुळाष्टमी उत्सवानिमित्त दोन कीर्तने झाली. व एक श्री. अहिल्यादेवी होळकर यांचे पुण्यतिथी निमित्त कीर्तन झाले श्रावणवद्य ११ निमित्त व भाद्रपद शु. ४ गणेशचतुर्थी निमित्त व भाद्रपद शु. ११ निमित्त व श्रीमंत रा. व. भाऊसाहेब धुमाळ यांचे आज्ञेवरून एक अर्शी आणखी जास्त चार कीर्तने झाली.

श्री. गोकुळाष्टमी उत्सव चांगला झाला. त्याचा सर्व कार्यक्रम स्वतंत्र उत्सवाचे महवालांत आलेला आहे त्यामुळे पुन्हा उद्देश केलेला नाही.

नवलविशेष

(१) श्री. एम्. एम्. रंगप्पा (संजीवाप्पा अँड सन्स) कॅप्टन एक्सपोर्टर्स सु. अडोनी जि. वळळारी. हे गृहस्थ नुकतेच श्रीसाईबाबांचे दर्शनाकरिता ता. १९।९।३९. मंगळवार रोजी मुलावाळांसह शिर्डीस आले होते.

मंगळवार, बुधवार, दोन दिवस शिर्डीस राहून गुरुवारी परत जेवण करून लापूरकडून दुपारच्या गाडीने दोडला जावे व मद्रास एक्सप्रेसने अडोनीस यावे असा नेथय करून व त्याप्रमाणे गुरुवार ता. २१-९-३९ रोजी मद्रास एक्सप्रेस (डाउन) मधून दोडला मंगळद्वारास रिअर्व ठेवण्याबद्दल सुचईस तार दिलेली होती, पण शिर्डीस प्राच्यानंतर दुपारची आरती भोजन झाले नंतर श्री द्वारकामाई, चावडी, वाचनालय कॅडीवाग बगेर बाबांची स्थाने पाहून परत श्रीसमाधी मंदिरांत आले. थोडी विप्रांति घेऊन पुन्हा श्री द्वारकामाईत गेले, व तेथे असलेल्या श्रीच्या लष्ठीकडे एकसारखे न्याहाळून ताहून एक घंटाभर तेथे बसले व नंतर मंदिरांत परत आले. दुसरे दिवशी सकाळी

पुन्हा श्रीद्वारकामाईत गेले व तेथे श्रीच्या तसबिरीकडे पाहत बराच वेळ बसल्यानंतर मला (कानडी भाषेन म्हणाले) [नाऊ नाळींगे हो गोदिळा याकेअंदर बाबा नमगे होगबेडा अंतर] आम्ही उद्यां गांवाकडे जात नाहीं कारण उद्यां गुरुवार असल्यामुळे जाऊ नका असे बाबांचे सांगणे आहे. तेव्हां आतां आम्ही शुक्रवारी जेवण करून दुपारचे गाडीने जाऊ. गुरुवारी सायंकाळची आरती झाल्यानंतर दर्शनाकरितां श्रीद्वारकामाईत हे गृहस्थ गेले तेथे दर्शन घेतांना श्रीच्या मुखातून (अल्ल अल्ल करेगा) असे शब्द निघाले असे मला म्हणाले; व उद्यां जा. असेही शब्द परत पुन्हा निघाले असल्याचे सांगितले. श्रीद्वारकामाईतील छबीकडे पाहत असतांना या गृहस्थांचे नेत्रावाटे प्रेमाश्रू वाहत होते. या ठिकाणी येऊन बसल्यानंतर जो कांही आनंद होतो तो अवर्णनीय आहे. येथील या बाबांचे छबींत फार आकर्षकपणा आहे. बाबा प्रत्यक्ष येथे वेळतात. मात्र भक्तांना अनन्य झाले पाहिजे. सर्वस्व या ठिकाणी अर्पण केलें पाहिजे अशी हकीगत संस्थान गवई विठ्ठलराव यांना कानडीत बरील गृहस्थांनी सांगितली.

हे गृहस्थ घरचे मोठे श्रीमंत भावीक असून व्यापारी आहेत. श्रीचा यांना अनुभवही आलेला आहे अंची इच्छा तो छापून प्रसिद्ध करावा अशी नाही. सदरचे गृहस्थ पुन्हा एकदां कुटुंबातील सर्वत्र मंडळींना घेऊन येणार आहेत.

(२) श्रीसमर्थ साईबाबा महाराजांचे जुने भक्त कै० बाळासाहेब भाटे यांचे चिरंजीव रा. बापूराव भाटे हे ७-८ महिन्यापासून श्रीसमर्थाची सेवा करणेंस शिर्डीस येऊन राहिले आहेत. त्यांचा स्वभाव फारच गोड व मनमिळाऊ असा आहे. हल्ली मद्रास-कडे श्रीसाईबाबांच्या भक्तीचा प्रसार वाढलेमुळे तिकडून ईशजोत बरीच पत्रे उदी फोटे, धर्मकृत्या याबद्दल इकडे येतात. शिर्डी येथे याकामी ईशजोतीतील पत्रव्यवहार वाचून परत त्यांना ईशजोत उत्तर देणेचें काम रा. बापूराव भाटे हे समर्थसेवा म्हणून आनंदानें करतात. या सेवेचें फळ दयाधन साईमाऊली रा. बापूराव भाटे यांना देईलच.

हवापाणी

उत्तम आहे.

श्री. ना. खारकर
ओं. वि.

५ माहे ऑक्टोबर सन १९३९

देणग्या

श्री. बालकृष्ण जयराम मंत्री १३ धुतपापेश्वर मुंबई यांनी एक चांदीचें फुलपात्र (वजन १७॥॥॥ तोळे.) चें अर्पण केलें. कापड पिवळे रंगाचें (वायळ) वार ३ श्री. काशीबाई कानिटकर, पुणें यांनी अर्पण केलें. तसेंच दुसरें कापड पिवळें रंगाचें (वायळ) वार एक श्री. काशीबाई कानिटकर पुणें यांनी अर्पण केलें. जरीकाठी उपरणें श्री. अप्पाबाबू तळेकर शिर्डी यांनी अर्पण केलें. बनारसी कद रंग पिवळा (फीकट) जरीकाठी श्री. नागेशराव आत्माराम सावंत फौजदार मुंबई यांनी अर्पण केला.

धर्मकृत्यें

श्री श्रीधर नारायण ऊर्फ नानासाहेब खारकर प्रशस्य सचिव (श्री. शि. सं.) ठाणें. यांनी दोन पायल्या शेंगादाणे व पांचशेर गूळाचे लाडू करवून अवघ्या मंडळीन. वाटले. व सहा दिवे (समया) लावले. व धूप जाळला. श्री. एम्. एन्. सुदलीयार त्रिचनापल्ली यांनी श्रीस नैवेद्य, अभिषेक. ब्राम्हण सुवासिनी भोजन दिलें. श्री. लक्ष्मण सखाराम ठोकळ पेव्दानर शिक्षणाधिकारी नगर यांनी श्रीस अभिषेक.—नैवेद्य. ब्राम्हण सुवासिनी भोजन दिलें. श्री. व्ही. व्यंकटनारायण मद्रास श्रीस अभिषेक. श्री. जी. सुभरहीम कोईमतुर अभिषेक. श्री. एम्. कृष्णराव, अभिषेक. श्री. वि. अ. वैद्य, अंधेरी, श्रीस अभिषेक. श्री. के. आर. गुरु मंगळूर श्रीस अभिषेक. एकभक्त C/o श्री. य. श्री. गजानन केशव पट्टेकर घाटीआळी ठाणें यांचा श्रीस अभिषेक. मि. एल. रंगनाथन श्रीस अभिषेक. श्री. व्ही. व्यंकटनारायण कमलपुरम् श्रीस अभिषेक. श्री. एम्. माली रड्डी अनंतापूर श्रीस अभिषेक. श्री. एम्. डुड्डीया ओहरसियर यांनी श्रीस नैवेद्य केला. श्री. वि. रा. शिवापुरकर श्रीस अभिषेक केला. श्री. न. ध. देशमुख नाशीक यांनी अभिषेक केला.

उत्सव

श्री पुण्यतिथि उत्सव कार्यक्रम स्वतंत्र येईलच या उत्सवांत श्री. ह. भ. प. जाधवबुवा यांनी श्रीपुढें कीर्तनाची हजेरी दिली.

नवलविशेष

(१) श्री. नवलकर बंधू मुंबई यांनी आपला शिर्डी येथील (वाडा) ज्या वाड्यांत श्रीसाईबाबांच्या श्री. गुरुरायाची समाधी, पादुका, निववृक्ष, श्री शंकर व नंदी अशी पवित्र स्थाने आहेत तो श्री. चरणीं अर्पण केला.

(२) मुंबई सरकारचे मुख्य प्रधान नामदार बाळासाहेब खेर यांची स्वारी शिर्डीस ता. २१-४-३९ शनिवार रोजी साईमहाराजांचे दर्शनास आली होती. त्यावेळीं संस्थानचे स्थानिक विश्वस्त श्री तात्याजी गणपतराव पाटील कोते. व श्री. रघुवीर भास्कर पुरंदरे. (दुय्यम चिटणीस श्री साईबाबा संस्थान) यांनी हार अत्तर, गुलाब समर्पण करून यथोचित स्वागत केलें. व थोडक्यांत संस्थानची माहिती करून दिली.

(३) श्री. सुंदरराव दि. नवलकर मुंबई यांनी. तारीख १५-१८-२२-२३ २७-२८-२९ आक्टोबर असे सात अभिषेक श्रीचरणीं केलें.

हवापाणी

उत्तम आहे.

श्री. ना. खारकर

ओं. चिटणीस.

बद्धाभूत परमपूज्य तीर्थरूप गुरुभाक्तिपरायण श्रीसमर्थ सद्गुरु हणमंत पांडुरंग

ऊर्फ तात्यासाहेब कोटनीस महाराज

यांच्या सोळाव्या पुण्यातीथीचा उत्सव प्रतिवर्षाप्रमाणें सांगली येथें आमच्या कैवल्य-धामांत ” येथ्या ता. २८ जानेवारी १९४० इसवी रोज रविवारपासून ता. ३० जानेवारी १९४० इसवी रोज मंगळवार अखेर (पौष वद्य ४ ते पौष वद्य ६ हनुमानषष्ठी शके १८६१) तीन दिवस आराधनेसह साजरा होणार आहे म्हणून कळवितात.

श्री साईनाथ

अनुभव

श्रीयुत संपादक श्रीसाईलीला मासिक यांस सप्रेम कृ. सा. न. वि. वि. पुढील कृत लीलेंत प्रसिद्ध करणे करितां पाठवित आहे तरी ती लीलेचे येते अंकी प्रसिद्ध उ अशी उमेद आहे.

गेले पुण्यतिथीचे वेळची गोष्ट. रा. रा. मो. विश्वनाथ प्रधान यांचे बरोबर डॉ. न थंकर जे हल्ली " श्री साईबाबा धर्मार्थ दवाखाना " मुंबईत प्रॅटरोडचे भागांत ग्लवाडीत चालवीत आहेत ते व मिस भरझरो नांवाची त्याच दवाखान्यांतील एक वयरी खिश्न सेविका अशा मंडळींची मनमाड स्टेशनवर पहाटेचे वेळी कोपरगावचे र्वी वाट पहात असलेले दुसरे दिवशीचे बाबांचे पुण्यतिथी उत्सवास जाणारे इतर ी भक्त मंडळी बरोबरच माझी गाठ पडली. पुढील प्रवासास सुरवात होणेच बराच धी असल्यामुळे जास्त परिचित मंडळींत तशा त्या पहाटेचे थंड वेळी चहा पानाचा निचाला असतां रा. बा. प्रधान खिश्न नर्स विषयी म्हणाले, ती " पोरगी चहा कांहीं घेणार नाही कारण बाबांचे दर्शन झाल्याशिवाय पळी पाणी न घेण्याचा नवस करून ती दर्शनास निघाली आहे. " हे ऐकून साहजीकच जिज्ञासा उत्पन्न न चौकशी करितां रा. ब. प्रधानांनी पुढील हकीकत निवेदन केली.

डॉ. थंकर यांच्या हाताखाली " श्री साईबाबा धर्मार्थ दवाखान्यांत " काम त असतां त्या डॉक्टरांची बाबांचे ठिकाणी जडलेली श्रद्धा व विश्वास हे पाहून व म्हणणेंप्रमाणें त्या दवाखान्यांत बाबांच्या उदीचे उपयोगापासून वेळोवेळी आश्चर्य- क अनुभव येत असलेले पाहून या पोरीचे बाबांचेकडे आकर्षण इतकें झालें की, या अशा पुण्यपुरुषाचे स्थानाचे दर्शन घेणेची तळमळ दिवसेंदिवस वाढू लागली.

उद्याचे पुण्यतिथी उत्सवास आम्ही निघणार असलेचे तिला कळतांच परवा दिवशीं तिनें आमचेबरोबर बाबांचे दर्शनास निघणेचे ठरविलें व त्याप्रमाणें कासकाळीं लौकर घरून निघून आपले वरिष्ठ सेविकेडे जाऊन रजेची मागणी केली. वरिष्ठ सेविकेनें कामासुळें रजा देतां येत नाही असें सांगितले वसखिन्न होऊन पुढें तशीच ती दवाखान्यांत कामावर गेली. सकाळींच घर सोडतें लागलेमुळें रोजचे रिवाजाप्रमाणें चहापाणी करणेस सुळीच सवड मिळाली नव्हती व पुढें रजेस आडकाठी आलेमुळें खिन्नमनां कामावर असतां या गोष्टीची आठवण विला झाली नाही व कामावरून तशीच ती दुपारला घरीं परत आली. खिन्नमनां कामावर असतां तिचा बाबांचा सारखा धावा सुरू होता व त्यांत निश्चय ठरला कीं रजा मिळाली नाहीतर नोकरी सोडावयाची पण उद्यां बाबांचे दर्शन घेणेचें टाळायचें नाही व दर्शन घेईपर्यंत पळी पाणीही घ्यावयाचें नाही घरीं परत आल्यावर तो दसऱ्याचा दिवस असल्यामुळें व त्या सेविकेचा हिंदुकुटुंबांत फार परिचय असलेमुळें बरेच मंडळीकडून तिचे घरीं पक्क्याच्या भेटी आलेल्या होत्या. त तिचे आईनें तिला दाखविलेवर तिचे मनांत विचार आला कीं, हे पक्क्यांचे अभिष पुरे आणून व रजेस आडकाठी उपस्थित करून मी माझे निश्चयापासून दळते किंवा कसे याबाबां परिक्षाच पहात आहेत तरी आपला निश्चय दळें देणें नाही. असें मनाशीं ठरवून आपणांस भूक नाही वगैरे सांगून तिनें आईची समजूत घालून अन्न वगैरें काहींच ग्रहण केले नाही. पुढें टेलीफोन वरून वरिष्ठ सेविकेची रजेस सायंकाळला संमती मिळता तिला बाबांचे वरची श्रद्धा जास्तच वाढून ती रात्रीस आमचे बरोबर उपरिनिर्दिष्ट व नमूद केलेले निश्चयानें दर्शनास निघालेली आहे. ”

आम्ही सर्व शिरडीत दाखल होतांच त्या पोरीनें स्नान वगैरे करण्या विषयीची दाखविलेली आतुरता व नंतर दर्शन होऊन आरती आटोपल्यावर आतां उपास सोडण्या काही हरकत नाही असें समजून पळीभर तीर्थच प्राशन करणे वगैरे गोष्टीं समक्ष आमचे पाहणेंत आल्या.

दोनप्रहरीं प्रसाद भोजन वगैरे आटोपल्यावर तिनें आम्हास विचारिलें कीं आरतीनें वेळेपासून माझे मनास हुरहुर लागली आहे कीं ‘मी एवढी धडपड करून बाबांचेका धाव घेत आहे पण माझे करणें बाबांना आवडते किंवा नाही?’ ते वेळीं रा. रा. प्रधानाबा ‘याचा जबाब बाबांचे तुला देतील, त्यानांच तूं विचार’ म्हणून सांगितलें. तेव्हां त म्हणाली ‘खरेंच मला बाबा सांगतील काय?’ पुढें रात्रीं सभामंडपांतील भव्य पटांणांत शिरडी येथील शाळेंतील मुळांचे उत्सव कार्यांतील नाटकाचा कार्यक्रम झाले

तो समाधि मंदिरांतील दर्शनी गॅलरीतूनच या मुलीने पाहिला. रात्र बरीच झाली होती व ती तेथेच झोपली होती. सकाळी ती फारच आनन्दीत वृत्तीत होती व सांगू लागली की पहाटेस आपण जागेच असतां बाबांनी आपणांस समक्ष दर्शन दिलें व सांगितलें की तू मला शेवतीचे फुलाची चादर व हार दे. मी मनाची खात्री केली की आपण जागे आहो व बाबा पुढे उभे आहेत व वरीलप्रमाणे बोलत आहेत पुढे ती चादर म्हणजे काय व शेवतीची फुलें शिरडीत आगर लेंडी बागेंत मिळतील काय म्हणून सारखी चौकशी करून वरील हकीकत उत्सवांत उपस्थित असलेले प्रत्येकांस सांगत होती. नंतर चादरीचे बाबतींत खुलासा होऊन लवकरच फुलांची चादर सुवईदून घेऊन येऊन बाबांना वाहू असे ठरऊन ती आनन्दांने परत आली व नुकतेंच नवीन वर्षारंभी (ता. १/१०/१० रोजी) ठरविलेंप्रमाणे फुलें फळ घेऊन येऊन बाबांना अर्पण करून एक दिवस ती शिरडीस राहून परत गेली.

डॉ. थॅकरही यावेळी तिचेबरोबर आले होते. व तेही आपले अनुभव लवकर प्रसिद्ध करणेस देणार असलेचे आम्हाला या खेपेस सांगत होते.

वरील हकीकत पारमार्थिकदृष्ट्या बरीच उद्बोधक आहे व त्या दृष्टीने तिचे विवरण बाबांचे भक्तवृंदापैकी तज्ञाकडून होईलच अशी उमेद आहे. कळावे लो. अ. हे विनंती.

ठाणे ता. ११/१/४०

आपला नम्र,

बाबा सेवक (S. N. K.)

श्री साईबाबा

एकदा मला स्वप्नांत श्री साईबाबांनी माझे जवळ ५३ ची भिक्षा मागीतली तेव्हां मला असे वाटले की साईबाबा भक्तांच्या जवळ रुपये मागीत असत, तेव्हां आपणा जवळही तसेच मागीतले असावे. पण आपण तेवढी रक्कम एकदम देण्यास पात्र नाही म्हणजे आपली सांपत्तिक स्थिती तेवढी चांगली नाही म्हणून आपण दर महिना ५३ दिडक्या निराळ्या काढून ठेवित जाव्या असे मनांत आले व त्याप्रमाणे आरंभही केला. असा क्रम जवळ जवळ ३-४ महिने केल्यावर असे आढळून आले की ते काढून ठेवलेले पैसे (दिडक्या) कांहीं तरी कारणांनी खर्च होऊन जात.

पुढे कांहीं दिवसांनी श्री. आण्णासाहेब दामोळकर भेटले त्यासही ही हकीगत सांगितेव्हां ते म्हणाले की तुमच्या जवळ बाबांनी त्रेपचाची भिक्षा मागीतली ती रुपये, दिडक्या बगैरे कांहीं एक नसून तुम्ही ५३ अध्याई गुरुचरित्र रोज वाचत जा असा त्या स्वप्नाचा अर्थ असावा असे वाटते.

याप्रमाणे श्री. आण्णासाहेब दामोळकर यांनी सांगितल्यावरून मी लगेच बाबांचे संतचरित्र ५३ अध्याई तयार झालेले आहे त्याची प्रत मुंबईहून श्री. तरखड याजपाशी व्ही. पी. करून पाठविणेबद्दल कळविले. त्याप्रमाणे ती पोथी आली व ठरविलेला त्याचा सप्ताह सुरू केला. पण त्याच वेळी घरांत मुलानेही पूर्वपार चालत आलेल्या गुरुचरित्राचा सप्ताह करावयाचे ठरविले होते तेव्हा पुन्हा दृष्टांत झाला की, “ घरांत रात्री मितीला भोंक पाडून चोर शिरतो आहे. ” असे पाहून मी झोपेतून ओरडत उठलों तेव्हा घरातील दुसरी मंडळी जागी होऊन विचारू लागली की ‘ तुम्ही आतां कां ओरडत उठला ? ’ त्यावेळी त्यांना मी ते स्वप्न सांगितले आणि मग घरातील सर्व मंडळींच्या मते ठरले की “ काकांनी—म्हणजे मी—श्रीसत्चरित्राचा सप्ताह न करितां आपल्या घरी नेहमी जी गुरुचरित्राची पोथी आपण नेहमी वाचतो त्याच नेहमीच्या गुरुचरित्राचा सप्ताह सखाराम याने करावा व मी नेहमी सत्चरित्र नुसते वाचावे. ” व या प्रमाणे अंमलांतही आणले. श्री. काकासाहेब दीक्षित नेहमी सांगत असत की श्री साईबाबा कोणासहि निराळी रीत अंमलांत न आणता ज्याची त्याची जी जुनी रीतमात असेल तीच त्यांनी पुढे काळजीपूर्वक अंमलात आणून चालू ठेवावी. या श्री साईबाबांच्या म्हणण्याला वरच्या अनुमवावरून सत्यता पडते. हल्ली त्याप्रमाणे आमचे घरांत तीच रीत चालू आहे.

—रा. वा. घेसास.

Shri Saibaba.

Day and night do say
and say, Baba
Baba oh! darling mind
How much filled in
Baba's name, O!
lovely Splendid Celestial Charm.

To Him you yield, not
Nababs & Kings, give
up folly
O! dear, Kind.
The God of death to go
before, O! for answer
you'll find no harm.

Shines there the Godavari flow, near whose waters in a yojan sight,
Having appeared of His own powers, in Shirdi Nest ever holy & bright,
Being praised by people come: of sundry places all castes & creeds,
Wins Sainath all Supreme Being, Sanctifying the world of Sinful greeds,

Opinions of Visitors.

Who said "Peace"? yes, you find it at Baba's Samadhi in Shirdi. The more you see of it, the more you feel like devoting the rest of your short span of life to Sai bhajan. Every bit proclaims what Baba has done to help, guide and save the erring humanity. I cannot really describe my joy but I fully feel it. We are really thankful to everyone connected with the Sansthan for all they have done for us. Special mention should be made of the Library and Reading Room which is being used very well.

(Sd.) G. V. CHETTY,

3th Aug. 1939

Joint Registrar of Co-operative Societies,
MADRAS.

× × × ×

I had a long desire to visit Shree Sai Baba after reading "Sunday Times" and I took this opportunity. My sincere thanks for coming to this Holy Place, to be attributed to Mr. B. V. Nar-

sinha Swamy who wrote in "Sunday Times". Had it not been for this I would not have known this place. I was and I am a regular reader of "Sunday Times". I came here on the 19th morning. The staff at this Sansthan are very polite and accommodative. All the Pujas described in the book are regularly carried, which I was watching. My sincere thanks to the Sansthan Staff and specially to Mr. Vithalrao and the chief clerk Mr. Bata Gurao. The place is worth visiting by all nationality. The more sincere the better results. There is, which I called a magnative power in Dwarkamai, if one is sincere and surrenders. I pray will full that Shree Sai Baba will bestow and bless all.

(Sd.) M. M. RANGAPPA,

22nd Sept.

Proprietor, 'Sanjivappa & Sons' Adoni,

Exporters of Cotton, Seeds etc., and owers of
Several Ginning & Pressing Factories & Oil Mills.

× × × ×

I had the rare privilege of visiting this Shrine of Shree Sai Baba, about whom we had heard much in Malabar from Shree B. V. Narsinha Swami. The life of Shree Sai Baba stands unique. It has few parallels in modern spiritual History. He had a peculiar method of drawing devotees to him. I am happy to find that his followers at Shirdi are trying to follow his instructions and making themselves useful to devotees visiting the place. May the village of Shirdi rise in prosperity and spirituality by the blessings of the great saint. May the life of Baba inspire large numbers of Indians.

My humble namaskarams to Him.

(Sd.) M. K. VEERA RAGHAVALING,

Head Master. Govt. Training School,

27th Sept. 1939.

Calicut (Malabar.)

EXPERIENCES.

A. S. Padmanatam, Madras.

The following were the Impressions that I felt on Sunday the 19th Feb., 1939, at 3.15. P. M. when I was fast asleep : —

I was seen standing in the verandah of my house, where we usually dine, and some unknown voice asked me to go and hit at a specified portion of the wall, between the two taps, which was pointed out to me ; accordingly I went and hit that portion of the wall and immediately after my hitting, a hollow was formed in the wall ; a slab was seen in the hollow and I was ordered to pull the slab out. Afterwards I was ordered to put some food in the hollow and accordingly I did. After a few seconds, I noticed in the hollow, one white pup aged within one month, with tiny hairs a charming face with brilliant eyes, which shook its body and began to move. And there were also two other animals besides this pup, one of which was a serpent 9" to 12" long. I am unable to describe the other one.

The pup and the serpent gradually became two men in about few seconds time. The one that was transformed from the pup, looked very dark in colour, slender body, normal height, with lot of hairs in the head and two white spots like that of a teeth were seen on either side of the mouth outside with sandal paste on the forehead, and a leather covering round the waist. The appearance of this one was rather frightful. The other man was clad in a decent up country man's dress, wearing a cap for the head, a jibba for the body and a dhoti. He also wore an upper cloth diagonally on the body in a loose way. This man was somewhat stouter than the other man and fair in complexion.

They jumped from the hollow before me saying. " We are coming from Shirdi. Where is your brother ? " I told them, " He is speaking with somebody outside."

P. M. (i. e. Pup Man) "Your brother is much worried and disturbed. Tell him that Sai Baba is always with him and will take care of him. Also inform him not to put any joint signature for anybody on any account."

After saying these words the P.M. (i. e. Pup Man) turned towards east and began to go out. When he was just on the sill of the door, next to the tap, the other man shouted "Don't go" and at once obstructing him from going out said, "You have completely forgotten the Mission. You have come here under the orders of Sai Baba, finish it and then go". Then the P. M. turned and came toward me and ordered me, "Call your brother". Immediately I turned and wanted to go and fetch my brother but my brother was seen coming towards the spot where we were all standing. Immediately on the arrival of my brother the P. M. hugged my brother, pasted some yellow substance on his forehead and passed his hands from head to foot, throughout my brother's body. When he was passing his hands, he was telling my brother, "You are much worried and disturbed. Sai Babr is always with you and he will take care of you." By this time I woke up.

About a month ago, one evening at about 6-30 P. M. when my son Subramanian aged 6 years was suffering from Typhoid fever and was lying in the western side of the room adjoining the central hall of our house, he suddenly said, "An old man is sitting by my side and I am very much afraid of him." After a few seconds he said, "The old man seated by my side is Baba and Baba alone and he has got a stick in his hand which resembles the one in the Baba's Portrait and he is wearing a jibba for the body and a cloth tied to his head as turban. He has also white beard as is seen in His Portrait." Then he said that Baba was giving him sugar candy and he was eating it. After a while my boy said that Baba was holding a plate in his hand (and in it were found two plantain fruits) and asked my boy to eat the fruits also and not to fear. My boy said that he had taken one fruit from the plate and was eating it. He said that Baba was seated in that room even at 8 P. M. and afterwards my son went to sleep and woke up only the next morning. The next

day when we asked him to narrate the happenings of the previous evening, he repeated the facts mentioned above. After this incident the fever subsided and my son was given a bath and he is now improving in health by the grace of Sri Sai Baba.

Experiences of other members of Shri A. S. Gopalakrishnan's family.

(1) On 22-7-39, Poonammal who was sleeping in the pooja room at 3 p. m. saw a Mahammedan (dressed like Baba and carrying a sota stick in his hand like Baba) who was walking in the pooja room. She woke and the figure disappeared.

(2) On 18-7-39, his daughter Jayalakashmi dreamt that she was bitten by a serpent and that Baba's Udhi given by him cured her at once.

(3) Sow. Chellammal saw a vision (in dream) of Tirupath-Venkatasa in her (A. S. G.'s.) house. Some neighbouring maidens and a boy had set fire to the thatched roof upstairs. Sow. Chellammal called for water to put out the fire. But she heard a voice from an unseen person, saying "This is a bonfire in honour of Tirupathi Venkatesa." Then it was that Venkatesa appeared. Then she woke up.

(4) UDHI. On 25-7-39 Mr. A. S. Gopalakrishna Iyer found a man who had epileptic fits and who was in convulsions on the road. He took out Baba's Udhi and had it applied to the sufferer. In a few minutes the man got up and went away.

×   ×   2   ×   ×

Duraiswamy Naidu, Theepanthotti Street, Trichinopoly.

I know about Sai Baba's miracles and powers and learnt the same through my master Mr. A. S. Gopalakrishna Iyer, after his return from Shirdi in the month of January. For the past six months I have seen Baba 5 times in the Depot and 3 times in my master's House at Tennore, and once in my house. When he appeared for the first time one day at about 4 a. m. in the morning, he appeared as a boy of 5 years, woke me up saying "It is already late get up and commence your daily routine work."

Two or three times I saw Baba at the depot with Bhajana party at about 2 a. m. in the night always accompanied by Anjanayar by his side. Once he told me that he is GOING TO DINDIGUL and asked me to accompany him and I went to Dindigul and then returned. By this time I woke up and so I am unable to explain as to what happened at Dindigul. Another time he gave me sugarcandy and rose flowers and wrote something on my chest. On another day there was a good music party with a lot of ladies taking part in it.

At my master's house, I saw Baba with Anjanayar twice, coming from the pooja room to the centre hall and then taking his seat on the plank of the mirror where Baba's picture was kept and worshipped during the last Samajam day. Anjanayar was himself seated by the side of Baba on the floor. I saw Baba seated on the plank for about a few minutes and then he vanished. This happened in my waking state at about 8-30 p. m. And another time also at about 8-30 p. m. Baba came alone, wandered in the Centre hall and then vanished into the adjoining room.

When Baba appeared in my master's house, two children were suffering from Typhoid fever and the rest of the children were suffering from itch; and Baba directed that no medicine need be given to the children, and it is enough if UDHI is given twice a day both in the morning and evening and said they would automatically recover and be alright after a few days time. Accordingly my master stopped medicine even though the temperature of the children ranged from 102 to 105 degrees, and administered UDHI twice a day; and the children recovered; and they are now hale and hearty due to Baba's miraculous powers. He also further informed me that he is taking care of all the children and the other members in my master's house who he said are all his children.

In my own house at about 2 a. m. in the night 4 or 5 days ago when I was suffering from severe pains in my waist, Baba appeared to me and gave me UDHI and asked me to take it and said I will be alright. Accordingly I took the UDHI and I was relieved of the pain immediately and now I am alright.

3

L. Srinivasa Rao, Vakil's Clerk, Trichinopoly, says,

He had some ailment in April last and for some time before that he attended the Sai Arti meeting held at Sri A. S. Gopalakrishna Iyer's house on 29-4-39 and received and used Sai Udhi. The very next day when he went to his usual doctor's house he met an old man of 75 or 80 winters with a small bag of herbs and medicines. That man, though a total stranger gave him some medicine for his ailment. Though not without hesitation L. Srinivasa Rao took the medicine and found it effective. On further thinking of the features of this mysterious old gentleman they were much like those of Baba. But the dress below the waist was a towel like Mahatma Gandhi. But on his head he wore a towel like Sai Baba and he wore a torn shirt. Mr. L. Srinivasa Rao feels that Baba has blessed him as above and deepened his faith.

x   x   4   x   x

**Sri N. L. Dorai, son of Sri Nangavaram Lakshminarayans Iyer.
Double Mall Street, Trichinopoly Fort. (26-7-39.)**

It is inauspicious if a cow calves on a Sunday in the house, as it is said to involve risk of the owner's life. We have a good cow. On 23rd instant (Sunday) it appeared to be about to calve. It was lying and rolling with pain from side to side. To avoid possible risk, we were considering if it was not safer to dispose of it. In any case, we took the precaution of sending it away to the house of our Agent. Then I offered a prayer to Sai Baba that if it did not calve on Sunday, I would offer special pooja and prasadam to his portrait on Monday the 24th instant. Strangely enough the cow though in great pain did not calve until the afternoon of the 24th inst., (i. e.) Monday. Needless to say, the pooja and prasadam were duly offered.

x   x   5   x   x

Experience of Abdul Sattar Sahib, Scents dealer, Woriyur, Trichy.

I learnt about Sri Sai Baba's greatness from Mr. A. S. Gopalakrishna Iyer and was offering and lighting up two scented sticks manufactured by me before Baba's picture in Mr. A. S. Gopala-

krishna Iyer's Office. One of my younger sisters had fever for a whole week. Mr. A. S. G., told me to apply Baba's Udhi. But I forgot to take Udhi from him. when I went home without it I lay thinking of my omission. Baba appeared in my dream. He applied his udhi or blessing to the patient. Next morning she recovered her health. Another younger sister of mine was pregnant. That was her first conception. And we were all anxious when the pains of labour were on. I then gave Baba's Udhi and it was given to her, a bit to be swallowed and a little bit was smeared on her body. In one hour thereafter she had an easy delivery. Four days later, my elder sister was about to deliver. On previous occasions it was at the time of the delivery that she would have fits. We were therefore afraid that fits would come on this occasion. But I assured all of the efficacy of Baba's Udhi and gave it. In three hours time thereafter she had easy delivery without any fits. The younger sister who had her delivery as mentioned above had an abscess. The Woriyur Doctor treating her feared there was a fracture of bone below the abscess. We prayed to Baba and offered a vow to send up Rs. 1/4/0. Another and abler Doctor then examined the abscess but found no fracture and cured it by an operation. By reason of my firm faith in Sai Baba I have named my scents manufacturing place, "SAI-BABA UDHI WORKS".

×   ×   6   ×   ×

Padmanaba Iyer, Retired Assistant Engineer, P. W. D., Tennore, Trichinopoly, on 26-7-39, says,

Sometime back I had a casual talk with Sri A. S. Gopalakrishna Iyer of Tennore who informed me that he was suffering from High Blood Pressure and he went to Shirdi Samasthan and had a darsan of Sri Sai Baba's Samadhi and since then his blood pressure had considerably reduced. I had also the same malady and so decided to go to Shirdi Samasthan. Meanwhile my daughter a girl of 7 years was seriously ill. It was at the time of the first pooja in Sri A. S. Gopalakrishna Iyer's house in April. I attended the pooja

and administiered the Veebuthi prasadam to my daughter. Even after a week her condition was serious, but Sri Sai Baba appeared in my dream and ordered me to go to Shirdi Samasthan. In obedience to the command leaving my daughter in a serious condition, I went to Shirdi on Thursday (10-5-39) and had a darsan of the Samadhi and returned with prasadam.

My daughter has been completely cured and my blood pressure also considerably reduced.

×   ×   7   ×   ×

Experiences of Sri Achi Aiyer alias N. S. Subyarama Iyer,

Retired Head Clerk, C. C. S. Office, 10, Gujarati Street,
Trichinopoly. (20-5-1939)

For over 48 days I went on with pooja of Sai Baba and I have had many experiences.

1. My son Sundararajan had typhoid. Medicines did not help. I prayed to Sai Baba when the case looked helpless. Baba's Grace saved me.

2. My six year old boy was suffering for a month from diarrhoea and there was swelling all over the body. I did not care to give him medicine and relied on Baba's Grace. He was cured.

3. My five year old boy saw an old person entering into my pooja room one evening but no one was found there. He told me of his vision. I feel that Baba is present there.

4. My cousin, a 17 years old young lady, remained a spinster for four years. Her father was looking for a groom. I prayed to Baba on 1-6-1939 for his blessing. On 7-6-1939 she was married.

5. A lady, Avayambal, who resided with her husband at Kiranur had her disagreement with her husband. She came away to Palakarai and stayed here for a month. She was anxious that her husband should go over here and take her back. I made her spend Rs.6/- on a gold plate and wrote on it Sai Baba RAKSHI. (i.e.) OH SAI, PROTECT. I daily worshipped that plate. In a week from

the starting of that pooja the husband came here and took her away. The husband said that some old person had appeared before him and directed him to take back his wife.

×   ×   8   ×   ×

Statement of Sow. K. Arundati Amma. Madras.

MOHANKRISHNA'S TYPHOID—Four months ago, my son Mohankrishna aged five had a typhoid. He was under Allopathic treatment; and varying complications were occurring. I had faith in Sai Baba, having read the Telugu "Sai Leela". Finding medicines useless, I used Baba's Udhi for the boy. One night his temperature was high; and he was in delirium raving loudly. I was helpless. I prayed to Baba to save the boy and gave the Udhi, vowing we would take the boy, when cured to Shirdi. In fifteen minutes thereof, these symptoms subsided. Delirium and raving ceased and the patient slept. Gradually the fever left him and he recovered health.

MY OWN HEALTH:—Every year during the entire last quarter, my health has been giving great trouble. I prayed to Baba for help, seeing his help to my boy. In October, 1938 my trouble began as usual. I then prayed and vowed that I would remit Rs. 100/- to Shirdi and also make a pilgrimage to Shirdi, if the disease should stop. Then it disappeared entirely, leaving not a trace behind, though usually during these months, I would be greatly troubled.

DIAMOND BUSINESS—My husband is doing business in diamonds. In October last, there was a letter from a Karaikudi Chettiar inviting him to go there for selling some diamonds. But my husband fearing that the prospect of sale was poor hesitated much whether he should leave Madras at all. Then at that time Sai Baba appeared to him in his dream and holding a pair of scales in his hand told him that the customer would purchase such and such a number of carats. Thus assured, my husband started to Karaikudi, taking more carats with him than those mentioned by Sai Baba. At Karaikudi he found that he sold exactly the num.

of carats mentioned by Baba and not a jot more in spite of his best efforts to sell more.

CURE OF A CALF—A calf of mine had dysentery early this month. I did not wish to send it to the Veterinary Hospital, despite numerous suggestions from friends I put some of Baba's Udhi into its mouth. Then the dysentery which had troubled it for six or seven days ceased to give trouble and was cured.

After my first statement was given, there was a terrible ordeal which showed how kind and helpful Baba is to all those that trust in him.

Her son aged about ten, when playfully keeping a small iron nail in his mouth, suddenly drew it inside his mouth. The nail instead of going into his bowels went through the wind pipe into the lungs. There was great trouble and consternation in the house. Doctors were called in. The day after this incident, the boy was taken to the General Hospital. X-ray photos were taken, and then the doctors gave the boy chloroform and then passed a magnetic wire through his mouth into his lungs, and tried to draw out the nail. That attempt was a failure. 5 days passed. The boy was getting high temperature and could take in no nutrition. He was getting weaker and was sinking. Pus had formed in the lungs. The doctors feared the worst would happen, unless drastic remedies be adopted to reduce the temperature. For that purpose, the patient must have the nail extracted, which meant a chloroform operation. But the boy's weakness rendered chloroform very risky. When doctors were hesitating, she declared that Baba would save the boy and the risk might be taken. Chloroform was given and the insertion of the magnetic wire on this occasion brought out the iron, and the boy gradually recovered his health. Baba who helped her family even in securing trade profits saved the life of her son.

×   ×   ×   ×

Mr. Pettugala Narasimhalu chettiar, Vysia, aged 26, residing at 8, Chinnathambi Mudali St., G. T., Madras, says:—

My wife and I are Sai Bhaktas and also Haranath Bhaktas.

We were at Nellore a month back sang songs and the Namavali of both these saints. We returned to Madras and went on with Haranath Bhajana, omitting Sai Namavali and Sai Songs, and merely did Arati to his picture along with Haranath's. My wife fell ill on 21-1-39 and had serious rheumatism or something like paralytic seizure. Her limbs could not move. Then my wife was saying to herself that the stroke was a punishment for slighting Sai Baba's Songs and Namavali i. e. omitting them. Then she had a dream. In that dream, she found herself running in a garden of Nellore (where we did Sai Bhajan) and found that two Mahomedan boys were chasing her. she then remembered Haranath and prayed to him for help. Then one of the pursuers disappeared and only one boy was chasing and even he began to chuckle with laughter and to say (i. e.,) "Am I not Sai? How is it you have forgotten me". He added "your illness will be cured. Give me Rs. 40/- for my chilim." She prostrated to Baba at once and promised to pay Rs. 40/-. She woke up and told me of her dream. We resolved to follow Baba's advice. In half an hour after that dream, her legs which had lost all power of movement or support during her disease recovered strength and became quite normal. In the morning she was alright. Since that day, we are having Sai Pooja and Bhajan in our house.

x   x   x   x

Sow P. Jayarathnamma,

(Madras) 25-12-38.

CHICKEN POX (Atalamma)—My daughter Akhila aged seven had chicken pox in July last. After three days, she had high temperature and raving. No medicine is given for diseases of this sort. We prayed to Sai, [having got faith in him by reading "Sai Leela " (in Telugu),] and put some of his Udhi into her mouth. She felt relief in two or three minutes. She herself said so at once. During the next three or four days whenever there were such troublesome symptoms, she herself called for the Udhi, used it and got relief. Then she became alright.

YASODA—My next daughter Yasoda aged five is much devoted to Baba and goes into the garden, plucks flowers and worships

Baba's pictures with them. After Akhila's recovery, Yasoda had the same attack; and we gave her Baba's Udhi. The disease was very mild in its attack and soon disappeared.

Yasoda's faith was so great that when her elder sister was taking medicine for Jaundice, Yasoda said "why not simply take Baba's Udhi and discard medicine?"

GARDENER'S STOMACH-ACHE:—One day our gardener complained of severe stomach-ache which not only unfitted him for work but reduced him to the necessity of being carried home. We gave him Udhi which he used. By evening he recovered.

×   ×   ×   ×

R. Vanchinada Iyer, Teacher,   21o Sydoji Lane, Triplicane.
Hindu High School.   21st December, 1938.

My wife was down with Pneumonia and Pleurisy; and on 2nd instant, her temperature was 103 degrees; and the doctor was anxious and said that we should wait till the next morning to see if any improvement would take place. That day, the 2nd instant, I attended the Sai Meeting at Royapettah and brought Udhi from there. At 2 a. m. the patient's condition seemed hopeless. She was raving and was not conscious. She was very restless and could not open her mouth to take in even liquid nutrition. I placed Baba's udhi at my pooja place where Baba's picture also stands and I put a bit of udhi into some milk and administered it to the patient and smeared udhi over her body. She swallowed milk little by little, and in half an hour she began to sleep. In the morning the temperature came down to 101 degrees to our great relief; and she began to talk. I continued the udhi. In four days time, the temperature came back to normal. Pneumonia disappeared. She has still some trace of pleurisy and I am using udhi every day.

N. B. Since this statement was given, pleurisy was cured

×   ×   ×   ×

Vayuvegula Venkatasubba Rao.

Appanapalli, (Via Nagaram, Razole Taluk)

15th December, 38.

MY HEAD ACHE.—My first touch with Sri Sai Baba was in connection with an attack of head-ache in June last. The attack was somewhat severe; and I approached my brother-in-law, Mr. Sista Subba Rao, B. A., Hons., for help. He was just then reading Telugu "Sai Leela" which he got a few days before; and the first thought that struck him was to give me Sri Sai's Udhi prasad. I applied it to my head and took a little inside. It had a magical effect, so much so that I had relief in about five minutes.

Since then, I had a number of dreams in which holy men appear to me, whom I always think to be manifestations of Sri Sai.

A CHILD'S AGONY.—Almost the very next day after the above incident, my nephew, a child of nine months woke up at midnight and began to cry aloud apparently without reason. The mother and other members of the family tried a number of means but the child could not obtain rest. My brother-in-law then administered Sri Sai's Udhi which had the desired effect almost immediately, in sending the child to sleep.

TAPALS AND DREAMS.—One interesting experience of myself and my brother is that whenever we dream of a tapa being delivered to us during sleep, something connected with Baba either from Shirdi or from Madras is carried to us the next day in tapals.

+ + + +

Deepala Pichayya Sastri, (Brahmin aged about 45) Telugu Pandit.**V. R. College, Nellore.**

22nd Sept. '38.

I and my wife read the Telugu book "Sai Leela". Just then we got information that my daughter at Bezwada was unwell. We were perplexed and were arranging to start for Bezwada the next day. During the night or rather at dawn, my wife had a dream in which an old-man appeared to her and said "Do not fear, your daughter is safe". In the morning we received a letter confirming

the dream. The letter stated that the daughter was safe and that there was no ground for anxiety. We fully believe that the old-man in the dream was no other than Baba.

×   ×   ×   ×

Palukur Venkatakrishna Reddi (aged 27)

Clerk, Rice Mill, Nellore. Sept. 1938

My daughter Mastanamma is one year old. She was long having diarrhoea and fever. Medicines from hospital could not effect a lasting cure. Then I got Sai Baba's Udhi and photo and gave udhi to the child. After it was used twice, diarrhoea ceased. Since then she is using Udhi alone as medicine for her, thrice a day and she is completely cured. She is alright now. We found that without medicine, Udhi alone effected the cure and so the faith of the family in Sai is greatly strengthened.

My sister at Thatiparti (30 miles off Nellore) had post parturition troubles. Ayurvedic medicines were given but she was passing from bad to worse. The physicians were helpless and advised removal of the patient to Nellore. She was taken to the Nellore American Hospital where the doctor in charge said that the symptoms would not abate for a week and that thereafter he would decide on the course. But within two days, the patient grew worse and had 20 to 30 motions (with blood) per diem. We gave up hope. Then four days we gave Baba's Udhi to the patient and she gradually got better and was cured in a week.

×   ×   ×   ×

**Sow. Syamala, daughter of K. Theperumal Chetty, Vyasia, (aged 19),
reading in the Montessori School, George Town, Madras.**

I am reading in the Montessori School for 2 years.

I know Baba.

Uncle (i. e., Rao Sahib Papaiya Chettiar) writes about Baba I hear his words. I read also his book, I read one chapter a day.

Narashimhaswami comes to uncle's house. He always says 'Baba, Baba.'

After he came, uncle wrote "Sai Lila"

I then read one chapter a day.

Baba is Krishna. Krishna is Baba.

Baba is good and nice. Baba helps uncle to get health. Last year I put my hand on aunt's dressing table. Lid fell. My hand was crushed. I cried. Uncle said "Think of Baba". I said, "Baba, Baba". In 15 minutes, there was no pain. I was alright.

Last year, our teacher, Miss Manuel got a bus. She told me, "Get in". We all got in and went to "Aquarium". All girls came. There, there was lightning and loud thunder. All girls feared. I cried loudly "Baba, Baba". Then I told the girls "Say Sai Baba, Sai Baba". All said so. All got bold. All were right. After coming to school, I told girls "Sai Baba is Mahatma". "He gives all things."

Later I had belly ache. I was sick. But I could not vomit. I went to uncle. "Give me Baba's Udhi" I said. But he gave medicine. That was no use. Then he came and put udhi in mouth. In one minute, I was right. I got up. No pain, no sickness. I told uncle "see, by udhi, I am right".

Somedays I sleep at uncle's house. Somedays in my grandmother's house. There are many girls there. I tell them always about Baba. I say, "Girls think of Baba, before sleeping". They do so. My grandmother and grandfather also do so.

Often I think of Baba and see the sky. I see Baba high, in the sky, just like photograph.

Yesterday my grandmother (i. e., father's mother) died. I was sorry. I wept much. I saw Baba in the evening in the sky. He said "Do not cry, I have taken your grandma, she is happy. Do not be afraid."

+ + + +

**Adilakshmiamma wife of Bhavu Swami aged about 50,
95, Annapillai Street, Madras.**

I went to Shirdi with my husband and two girls, on 23rd August, 1915.

We first went to Nasik and served Narsing Bua in Lala Ram Temple there. He told us to go and see Sai Baba of Shirdi.

We found Baba's durbar very grand. Any number of dancing girls danced before him. Kathas were performed. Acrobatic feats were exhibited. There was a very thrilling crowd always at the mosque and accompanied Baba to Chavadi. We stayed there a month or a month and a half.

My husband had not much faith in Baba at the start. He then had a dream wherein he was bound hand and foot, Baba released him in the dream. Hence he got faith in Baba from that time. Baba used to give us and others barfi, supplied by a local shopman. Two rupees worth barfi would daily be showered on us. We felt we had no need for it. Baba one day gave us Rs. 4/- in cash.

Only once (30-8-15) I gave him Naived. I prepared it with intense devotion (and fear whether he would accept it or not) thinking of Baba and repeating his name all the time I prepared the dishes-viz., Baji and payasa. When I took and placed them before Him, a Brahmin widow (Durgabai) placed them at the bottom of the row, i. e. far away from Baba.

Baba gradually moved up to that dish and began to eat it with relish and sharing it with Syama etc., ate up the whole lot. I was delighted at the acceptance of my devotion. Baba knew our hearts and responded to love. At parting, he said our railway fare to Kasi should be given to us, say 200 or 300 Rupees. But it was not paid to us. But en-route we went to Harda Ghat and there got all over pilgrimage expenses (contributed by devotees).

My husband wrote out our experiences and sent them to Shirdi. They called me Buamayi and my husband Bua. There I said to Mrs. Tarabai Tarkhad, feeling something wrong about me when I went to Baba, "Baba would beat me today". I went with the same impression to Baba and he then abused me and kicked me off when I approached his feet. Again

Baba knew my heart and the real facts, and in his justice inflicted the punishment I expected.

+ + + +

Bhavu Swami (Govindaswami) Madras.

I was till recently in the Madras Electric Tramways. I took leave and started with my wife and children for allround pilgrimage in 1915.

My Guru is Ram Bhavu of South Canara. So I am called Bhavu Swami.

In 1915 August 23rd, Rakshasi Avani 6th (Sunday) we went to Sai Baba at Shirdi at 10-30 a.m. We did Bhajana and Baba gave me 8 Annas. We daily got Rs. 2/- barfi and Rs. 2/- cash. We sold off the barfi at once for Rs. 1-12-0 to the shopkeeper generally.

I kept a diary of all these. This is all the diary, On 3-9-1915. I have noted that I had a wonderful dream. Dr. Pillai told me to give in writing the details of that dream. I wrote it out at Shirdi and gave it to Dr. Pillai. We daily perform Bhajana before Baba, and some times before Ayi. We were highly appreciated. We were given by Ayi, a Mahratti Book containing a life of Baba.

+ + + +

Miss K. V. Minakshi (aged 11) reading in 4th Standard, Church Park Convent, Mount Road, Madras.

April 1939.

For two years I have been worshipping Shri Sai Baba. I pray to him. I asked him by chits the date on which my examination would be held. My teacher kept the date secret. I cast chits with various dates before Baba. I prayed and my sister took up one chit. That was 1-12-1938. In fact, the examination was suddenly held on that day. Baba often helps me like this. I use his Udhi when I am ill. The Udhi cures.

+ + + +

Statement of T. Arumugam Pillai, Muthialpet High School, 97, Thambu Chetty Street, Madras.

1. My child of nine months had an attack of diarrhoea and the discharges were of a peculiar red colour causing us much anxiety. A similar attack 4 months back while the child was at Chittoor was cured by the D. M. S. O. after much trouble. I feared similar trouble on this occasion also and wished to go to Chittoor for treatment. But my wife prayed to Baba, put his udhi into the milk and gave it to the child in the morning. That very day the diarrhoea was cured.

2. About 50 days back, I was desirous of getting a pair of silver jyothi lights to be lit before Baba for worship. I had only Rs. 5/- to buy them with and went to a silver shop. That shopman told me that the minimum price he could charge for a pair was Rs. 7/-. So I was leaving the place giving up all hope of getting a silver pair of lamps. Suddenly the next shopman whose son had been a student under me, called me, learnt from me what I was in need of and presented me with a silver pair of jyothis and refused to accept any price for the same. Here was Baba's help to me to carry on my worship of his picture in the manner I desired.

3. Baba's help to me on the financial side also is quite noteworthy. My private tuition income of Rs. 25 a month I badly required to occupy my premises for which I had to pay Rs. 25 as rental. That tuition suddenly stopped in April last. I had to vacate the place, I feared. It is no joke to find another convenient place. When I was worried about this and was thinking of vacating the place, the head clerk of my school suddenly came in and of his own accord suggested that I might continue to occupy one half of my premises and lease the other half. The idea of was quite new to me, but was excellent. But where are we to go for a vegetarian co-tenant (myself and my wife being strict vegetarians). The problem remained to be faced. In few hours, a newly wedded couple, strictly vegetarian, was badly in need of such quarters and applied to my friend, the head clerk, and he introduced them to me. There was a legal difficulty, as the landlord's permission may be

needed for a sub-lease. My wife cast lots before Baba and Baba ordered the sub-lease. The landlord agreed also. Just at that time the same pupils again wanted their tuition and my income was restored.

Very recently I was at Chittoor and wished to take a bus starting at night to proceed to Madras. It was about midnight when I went to the bus. It was all dark. There was none there, so far as I could see. I got into a seat to rest awhile. Presently a drunken person came to me with insulting words. I told him that I would talk to him after he regained sobriety in the morning. The man fulminated abuse and threats and then took up an iron handle (which is used for starting the car). He heaved it high and, with the remark that he would kill me, and was about to bring it down on my head. I was helpless and shouted "Baba". The driver suddenly jumped up (evidently roused from his sleep by the noise) and seized the handle and my life was saved. My faith in Baba has become firmer by this instance of his protecting me.

T. Kuppuswami Sastri (aged 52) Son of Ramswamy Sastri, Station Master, Singaperumal Koil, says:—

There was chest pain for five years troubling me till 13-4-1939. Then I got Udhi and picture of Sai Baba from Ramnath Sastri. I used it and prayed to Baba. That date there was no more of chest pain. That pain used to afflict me every day from 3 p. m. for about 15 minutes and again at midnight with greater virulence and I had to take in Soda Powder to reduce the pain. But after I used the Udhi I have had no pain at all and I do not use soda powder or any other medicine. This is clear proof of the powers of Baba and His Udhi. I am daily worshipping Baba's portrait along with Sri Rama's.

Miss K. V. Lalitha

(June 1939)

I have great reverence for Baba. I worship his picture and I pray to him often. When I left behind my Geography practical book one day at home, I feared that my teacher would severely scold me and I prayed to Baba for help. When the Geography

hour came, the Geography teacher was absent. I was so glad. But suddenly an L. T. Teacher came up and wanted to hold the Geography class. I then frankly told the L. T. Lady that I had left my book behind. That lady merely told me to bring it the next day and took no further notice of my omission.

Another day when the periodical examination was very near, my English text book which I left at the school was missing. I was very much upset and I prayed to Baba. In half an hour, my friend Miss Priscilla who had by mistake taken it away returned it.

When I went up for the last S. S. L. C. Examination I was diffident about the result. A relation of mine went up and looked at the marks before the publication of the results and informed me that I got 1 or 2 marks below the necessary minimum in 1 or 2 subjects and that there would be hope for me if there was a moderation. I intensely prayed day after day to Baba to get me a pass. Though no moderation was allowed, grace marks were added or allowances made in some cases. When the results were published, my name was in the pass list.

In 1937 October, my cousin Santa of Erode aged then nearly two years had enlargement of the liver for months and the case was serious. Treatment by English and "Jemmi" medicines proved of no avail. Then when Jemmi medicines were continued, Baba's udhi was applied to her body and given in bits for her to eat. Then the disease grew less severe. In a year she became alright.

Another cousin of mine, Gururajan had liver and spleen enlargements ever since he was one or two years old. Gradually he got better and seemed to be cured in his 7th year. But in his ninth year i. e., two years ago he had a sudden relapse and he passed blood in his urine. His life was despaired of. We gave him Baba's picture and udhi and advised his parents to make vows to Sai Baba. Then he had treatment from Dr. Mac Roberts. The boy had some visions of some one visiting him also. He is alright for the last 18 months.

Sow- Amritam (Mrs. N. Subramanya Iyer) Dindigul

Last April, I had typhoid fever. On the 15th day, when fever was still high, at 6-30 p. m. a figure appeared before me. He was seated in Padmasana form. He spoke to me, advising me not to lose my temper when dealing with children. "If you avoid" said he "getting so frequently angry with children, then you will be blest". He uttered many sanskrit stanzas which seemed to stress the truth that children are obtained by parents as the fruit of much merit. Then he disappeared. From that time, my temperature steadily decreased and I recovered my health.

Sow. Kantimati Ammal, daughter of Virabadra Pillai of this town, aged 20, has been for three or four years longing for issue. We knew it and some five months back I gave her Baba's Udhi and old her to smear it on her forehead. I told her that by Baba's grace she would have issue. She went away. Now she is in thItamily way.

NOTICE**"SHRI SAI LILA"**

To meet the wishes of the South Indian Non-Marathi reading devotees of **Shri Sai Baba of Shirdi**, the Sansthan Committee is anxious to have an independent English Issue of the Sai Lila Marathi Magazine. With however the present world-wide econmic conditions any attempt in that direction is not possible unless a number of such devotees offer themselves as subscribers to make it at least self supporting. The Sansthan Committee have made a beginning by publishing half the portion of the Magazine in English with the first Joint Issue of the Cureent Shake year 1861 which is now out and hopes that the South Indian devetees encourage them in their undertaking by subscribing to the Magazine.

The Annual subscription including postage is Rs. 3/6, and the address of the Editor is.

R. V. Ghaisas, GOKHALE ROAD,
(NORTH) DADAR, BOMBAY 14.

S. N. KHARKAR,

Hon. Secretary

Shri Sai Baba Shirdi
Sansthan Committee.

37, Charai Road,
Thana, 24-12-39

List of books about Shri Sai Baba.

—10—

Madras books available of:—

Rao Saheb B. Papaiya, Chetty, 55, Strothen Muthia Mudali Street, Madras.

Introduction to Shri Sai Baba by B. V. N. Swami

(English) 0-2-0

In Malayalam, Tamil, Telugu, Canarese, each ... 0-2-0

Experiences of Devotees of Shri Sai Baba by

B. V. N. Swami (English) part 1 ... 0-4-0

" " " " 2 ... 0-4-0

" " (in Tamil)... ... 0-4-0

The above three English books bound and half calico ... 0-12-0

Namawali (i. e. 108 names of Sai Baba) In ~~Sanskrit,~~

~~Telugu, Tamil, Malayalam, Canarese.~~ each ... 0-0-6

Sai Leela (in Telugu) by Rao Saheb B. Papaiya Chettiar. 0-8-0

Sai Stava (,, ,,) by Satavadani Doma Vankat Swamy

Gupta. ... 0-2-0

Sai Sadgeeta (Tamil) i. e. songs set to music on Sai by

Sow. S. Rajam ... 0-1-0

N. B.—A few of these are stocked at Shirdi for sale to visitors
For Gujrathi:—

"Guru Smriti" write to Mr. Wamanrao Prangovind Patel,
Head master, English High School, Umareth Dist. Kaira.

For Old Issues:—

(single or bound in vols.) of Sai Leela, the Shree Satcharit
by Late Annasaheb Dabholkar. in Marathi verse Rs. 3-8.
Kekavali with Yeshoda Pandurang notes. (Marathi) Rs. 2, Rao
Bahadur M. W. Pradhan's book "Sai Baba of Shirdi" (English)
Re- 1/- Kirtan Akhyans, Datta, Nanasaheb Chandorkar.
Punyatithi, all in Marathi, by Mr. B. V. Deo B. A., Independent
issues of Sai Leela containing lives of Dikshit, Mhalasapati,
the Dwarkeswami Sanshodhan, Sangunopasona, (Marathi Bhaja-
navali) write to Mr. R. R. Samant, Hony. Treasurer, 45, Turner
Road, Bandra, Bombay, 20.

For coloured pictures of Sai Baba:—

write to Mr. D. V. Sambare, Tejpal Road, Vile-Parle and to Rao
Saheb B. P. Chetty, 55 Strothen Muthia Mudali Street, Madras.